

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є диктант.

Пропоновані тексти відображають рівень розвитку сучасної української літературної мови, її жанрово-стильову диференціацію, синтаксичну ускладненість і гнучкість, лексичну повноту й багатство стилістичних засобів, граматичну усталеність, стан орфоепічної, граматичної та стилістичної унормованості.

Перевірці підлягають уміння: правильно писати слова на вивчені орфографічні правила та слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Тексти диктантів для проведення екзамену дібрані із художніх творів української класичної літератури, науково-публіцистичних статей відомих діячів науки і культури, журналістів. Тексти відповідають таким вимогам: змістовно цілісний, логічно завершений, ідейно навантажений уривок твору, зрозумілий і доступний абітурієнтам.

Лінгвістичне наповнення текстів відповідає вимогам навчальної програми з дисципліни «Українська мова». Вони включають вивчені орфограми й пунктограми у різних синтаксичних конструкціях (у простих, ускладнених і складних реченнях), при прямій мові тощо.

Тексти лексично багаті, але не перенасичені архаїзмами, неологізмами, діалектизмами, що могло б утруднювати їх сприйняття слухачами.

При написанні диктанту абітурієнти повинні **знати:**

- основні орфоепічні, орфографічні, пунктуаційні правила;
- морфологічні ознаки та синтаксичну роль частин мови;
- загальні відомості про просте і складне речення, однорідні члени речення, речення із вставними словами, відомості про відокремлені та уточнюючі члени речення, пряму мову.

Абітурієнти повинні **вміти:**

- дотримуватися норм українського правопису;
- знаходити вивчені орфограми, пояснювати їх;
- правильно писати слова з вивченими орфограмами;
- знаходити і виправляти орфографічні помилки;

- обґрунтовувати вживання розділових знаків за допомогою вивчених правил.

Для проведення вступного випробування з української мови передбачається диктант, робота над яким триває одну астрономічну годину.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема	
	I. Фонетика і графіка. Орфоепія і орфографія
	Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
	Написання слів іншомовного походження.
	II. Будова слова, словотвір і орфографія
	Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
	Правопис складних і складноскорочених слів.
	III. Морфологія і орфографія
	Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.
	Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.
	Правопис числівників.
	Правопис займенників.
	Правопис дієслів.
0	Правопис дієприкметників. Правопис дієприслівників.
1	Правопис прислівників.
	Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

2	Правопис сполучників разом і окремо. Написання часток бо, но, то, от, таки. Не з різними частинами мови. . Правопис вигуків.
3	IV. Синтаксис і пунктуація Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складе-ний; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняль-них зворотах.
4	Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.
5	Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах реченнях. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах реченнях.
6	Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки про них.
7	Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах речення.
8	Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопірядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види пірядних речень. Складне речення з кількома пірядними.
9	Розділові знаки в складносурядному і складнопірядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.
0	Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Для вступного диктанту добираються тексти, максимально насичені вивченими орфограмами й пунктограмами. За метою висловлювання це можуть бути тексти-розповіді, описи чи міркування. Проте частіше це тексти комбінованого типу, в яких органічно поєднуються елементи всіх типів з монологічною і діалогічною формою викладу.

Методика проведення вступного диктанту охоплює такі обов'язкові етапи:

- читання екзаменатором тексту диктанту в цілому;
- проведення лексико-семантичної роботи;
- виразне читання кожного речення зокрема – абітурієнти повинні на слух сприйняти інтонаційний малюнок його;
- читання речення логічно виділеними частинами (двічі кожен);
- перечитування викладачем речення в цілому – абітурієнти остаточно визначаються в пунктуації речення;
- роботи здаються вступниками одразу ж після перевірки за викладачем.

Після запису студентами (учнями) тексту диктанту не можна залишати роботи для самостійної перевірки. Психологічно це обґрунтовується так: у ході написання тексту увага абітурієнтів максимально концентрується, загострюється слух, активізується довільна пам'ять (пригадується необхідний лінгвістичний матеріал), а вже під час самоперевірки розумова напруга спадає (і це цілком природно!), закрадаються сумніви, непевність у написанні і в результаті – правильне написання найчастіше виправляється на неправильне.

Важливе значення для успішного написання контрольного диктанту має рівень оперативної пам'яті студента (учня) – уміння утримувати і відповідно відтворювати на письмі по ходу диктування фрази, логічні частини тексту. Нерозвинена оперативна пам'ять збиває з колективного ритму письма, спонукає до перепитування, заглядання

увсебіч і врешті спричинює відставання.

Розвитку оперативної пам'яті приділяється увага у процесі проведення навчально-тренувальної роботи, зокрема застосування таких методичних прийомів, як вільні диктанти, перекази, навчальні диктанти, письмо по пам'яті тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий **диктант**.

1. Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу.

Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2. Матеріал для контрольного завдання. Для контрольного текстового

диктанту використовується текст, доступний для студентів (200 – 220 слів).

Примітка. При визначенні кількості слів у диктанті враховують як самостійні, так і службові слова.

3. Одиниця контролю: текст, записаний студентом з голосу викладача.

4. Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

— **орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково;**

— виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до програми;

2) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

3) у передачі так званої авторської пунктуації;

— повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою; однотипні (помилки на те саме правило), але в різних словах, вважаються різними помилками;

— розрізняють грубі й негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних назвах;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знака поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) у заміні українських букв російськими;

— п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюються до однієї помилки;

— орфографічні та пунктуаційні помилки на неопрацьовані правила виправляються, але не враховуються.

Нормативи оцінювання:

Кількість помилок	Бали
	на базі 11 класів
—	193 – 200
1 (негруба)	185 – 192
1	176 – 184
1+1 (негруба) – 2	167 – 175

3 – 4	158 – 166
5 – 6	149 – 157
7 – 8	140 – 148
9 – 10	132 – 139
11 – 12	124 – 131
13 – 14	116 – 123
15 – 16	108 – 115
17 – 18	101 – 107

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О.М. Українська мова. Збірник диктантів. – К.: Грамота, 2012.
2. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. - Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
3. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
4. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: Навчальний посібник – 9-те видання, стер. - К: Вища школа. 2009.
5. Орфографія української мови просто про складне / Радченко І. - К.: «Шкільний світ», 2008.
6. Плющ М.Я., Гринас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. - К.: Вища школа. - 2004.
7. Терещенко В.М. Українська мова та література. Навчально-практичний довідник /В.М.Терещенко. – Х.:Торсінг плюс, 2012. – 384 с. : іл.
8. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н. проф.Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
9. Українська мова: Заболотний В.В. та ін. Збірник підсумкових контрольних робіт з української мови. 9 клас: Державна підсумкова атестація. – К.: Літера ЛТД, 2015.
10. Шевелева Л.А. Українська мова. Новий збірник диктантів для 5 – 11 класів. – Х.: Ранок, 2016.
11. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: модульний курс. Навчальний посібник.- К: Вища школа, 2006. – 326 с.
12. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.

ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої
освіти

ЗМІСТ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема	
	I. Фонетика і графіка. Орфоепія і орфографія Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків.
	Написання слів іншомовного походження.
	II. Будова слова, словотвір і орфографія Вимова і написання префіксів з- (зі-), с-, роз-, без-, пре-, при-, прі-. Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.
	Правопис складних і складноскорочених слів.
	III. Морфологія і орфографія Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.
	Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.
	Правопис числівників.
	Правопис займенників.
	Правопис дієслів.
0	Правопис дієприкметників. Правопис дієприслівників.
1	Правопис прислівників.
2	Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс. Правопис сполучників разом і окремо. Написання часток бо, но, то, от, таки . Не з різними частинами мови. . Правопис вигуків.

	IV. Синтаксис і пунктуація
3	Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складе-ний; додаток, означення, обставина) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот. Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняль-них зворотах.
4	Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення. Тире в неповних реченнях.
5	Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення. Розділові знаки при однорідних членах речення.
6	Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки про них.
7	Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі). Розділові знаки при відокремлених членах речення.
8	Складне речення , його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.
9	Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.
0	Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

ПИТАННЯ ДЛЯ СПІВБЕСІДИ

1. Стилiстичнi засоби фонетики.
2. Милозвучнiсть української мови.
3. Норми вимови.
4. Загальна характеристика звукового складу мови.
5. Склад і наголос.
6. Правила переносу слів.
7. Складні випадки правопису слів з м'яким знаком.

8. Складні випадки правопису слів з апострофом.
9. Складні випадки правопису слів з великої букви.
10. Складні випадки правопису слів з ненаголошеними голосними.
11. Складні випадки правопису слів з подвоєнням і подовженням.
12. Складні випадки правопису слів із спрощенням у групах приголосних.
13. Складні випадки правопису слів із чергуванням голосних, приголосних звуків.
14. Складні випадки правопису слів іншомовного походження.

Практичні завдання для співбесіди

Картка № 1

1. Що відбувається із твердими приголосними, які не мають парних м'яких, коли вони стоять у слові перед голосними?
2. Записати слова у фонетичній транскрипції: щітка, білка, гіркий, шістнадцять.

Картка № 2

1. Скласти схему «Звуки української мови». На які основні групи поділяються звуки мови? Які звуки є парними, які пар не мають?
2. Зробити фонетичний розбір слова щільно.

Картка № 3

Записати слова в алфавітному порядку. Підкреслене слово розібрати фонетично: гайок, польоти, **дзьоб**, Йосип, польовий, полінець, повітря, дрімучий, діброва.

Картка № 4

1. Указати всі можливі варіанти переносу слів: виїжджати, **попереджувати**, святковий, осінній, тішишся.
2. Виділене слово розібрати фонетично.

Картка № 5

Розподілити подані іменники у дві колонки: 1) з літерою Е; 2) з літерою И: бер..за, адр..с, м..нув, г..рой, ос..пається, адр..сат, в..шиванка, т..атр, абр..кос, ш..ренга, ап...тит.

Картка № 6

Розподіліть подані іменники у дві колонки: 1) з літерою Е; 2) з літерою И: Мар..во, ос..ні, в..селка, нап..нати, адр..с, автор..тет, серп..нь, розм...нати, кач..ня, обстав..на, ан..стезія, д..ван, ран..ць, урв..ще, бер..г.

Картка № 7

Розподіліть подані слова у дві колонки: 1) де пишеться Ъ, 2) де не пишеться Ъ.

15. Слово і його лексичне значення.
16. Лексико-стилістичні синоніми. Антоніми. Пароніми.
17. Основні групи фразеологізмів, їх багатозначність.

18. Морфологія. Частини мови. Відмінність між самостійними та службовими.
19. Стилiстичне забарвлення граматичних понять i граматичних форм.
20. Iменник. Поняття роду, числа.
21. Основнi орфограми в коренях, префiксах, суфiксах.
22. Власнi i загальнi назви.
23. Правопис складних iменникiв.
24. Відмiни iменникiв. Розподiл на групи при відмiнюваннi.
25. Відмiнки iменникiв.
26. Прикметник. Розподiл прикметникiв на розряди.
27. Ступенi порiвняння прикметникiв.
28. Числiвник. Розряди за значення. Групи при відмiнюваннi.
29. Займенник. Розряди за значення.
30. Правопис часток НЕ i НI з усiма частинами мови.
31. Правопис складних слiв.
32. Службовi частини мови. Розряди за значення. Рiзновиди за будовою.

Правопис.

Практичнi завдання для спiвбесiди

Картка №1

Записати разом, окремо, через дефiс поданi слова, пояснити свiй вибiр: воле/любний, м'ясо/молочний, кисло/солодкий, пiвденно/схiдний, вiйськово/полонений, плоско/опуклий, дiаметральнo/протилежний, жовто/гарячий, вiйськово/морський, право/бережний, унтер/офiцерський, червоно/гарячий, машино/будiвний, темно/зелений.

Картка №2

Провiдмiняти числiвники: 22 квітня 1838 р. Тараса Шевченка викуплено з крiпацтва за 2500 рублiв, виручених за портрет В.Жуковського пензля К.Брюллова.

Картка № 3

«Складнi випадки правопису рiзних частин мови»

I варiант

1. Укажiть рядок, у якому всi слова пишуться з великої букви:

А (С,с)стиль; (О,о)область; (Р,р)усалка; (А,а)кадемiя.

Б (В,в)енера; (В,в)верховна (Р,р)ада; (Т,т)уреччина.

В (Р,р)розвиток, (І,і)м'я; (Н,н)агорода; (С,с)лобожанщина;

Г (Ч,ч)чернеча (Г,г)ора; (У,у)унiверситет; (С,с)ловник.

2. Укажiть рядок, в якому власнi назви беруться в лапки:

А Палац культури, корова Чубарка, сузiр'я Чумацький шлях.

Б Помаранчева революцiя, село Кирилiвка, кiт Снiжок.

В Будинок учителя, бульвар Шевченка, майдан Незалежностi.

Г готель Дружба, видавництво Основа, цукерки Вишенька.

3. Укажiть рядок, в якому всi складнi прикметники пишуться разом:

А фiзико/математичний, українсько/росiйський, гiрко/солоний.

Б загально/відомий, жовто/гарячий, західно/європейський.
В ніжно/блакитний, шахово/спортивний, навчально/виховний.
Г кисло/солодкий, північно/західний, народно/пісенний.

33. Синтаксис як розділ мовознавства. Одиниці синтаксису.

34. Словосполучення. Види словосполучень. Підрядні зв'язки у словосполученнях.

35. Речення. Види простих речень, їх відтінки значень.

36. Головні та другорядні члени речення, їх різновиди.

37. Пунктограми в простому реченні: відокремлені члени речення, вставні слова та словосполучення, вставлені конструкції, однорідні члени речення, узагальнюючі слова при однорідних членах речення, звертання.

38. Складне речення. Різновиди складних речень.

39. Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях.

40. Види підрядних речень

41. Розділові знаки в безсполучниковому складному реченню.

42. Пряма мова. Розділові знаки при прямій мові.

43. Діалог. Розділові знаки при діалозі. Цитата. Розділові знаки.

Практичні завдання для співбесіди

1. Укажіть означено-особове речення.

А Не страшні для мене вітри.

Б При вузлі залізниці його зігнали з потяга.

В Умивай же біле личко дрібними сльозами.

Г Ще з юних літ мені відкрилась правда.

Д Всі шляхи позамітало в полі.

2. Конструкція з порівняльним сполучником не відокремлюється комами

в реченні:

А Я підставив долоні під широкі аж зелені ножі стебла осоки.

Б Вже ми для себе стали ніби снами і ніби піснею, що в небі тужить.

В Ніби хвилі розіллються голоси трембіти.

Г Тут городища як фортеці древні стоять окриті шкурами лісів.

Д Сама собою річка ця маленька вузьенька як долоня.

3. Укажіть речення, в якому правильно виділене звертання:

А Пісне, моя ти, підстрелена пташко, мусиш замовкнуй і ти.

Б Мій брат Богдане, сповістив полковників, що ти живий і що чекаєш їх.

В Безмежнеє поле в сніжному завою, ох, дай мені обширу й волі.

Г Що краще було б, пане Лесю, під спів колядок сісти в темному куточку або грітися біля вогню у грубці і слухати казку.

Д А що старий, якби ти попрохав ще й худоби та птиці?

4. Укажіть відповідність між реченнями та його характеристикою:

А односкладне означено-особове
узагальнено-особове

В односкладне

Б односкладне неозначено-особове

Г безособове

1. По всій Україні справжні коралі ще й тепер під назвою «доброго намиста» вважають великою цінністю.
2. Стану в житті малою хвилиною, чорною голкою на тополі.
3. За добро добром платять.
4. Взимку та повесні курінь відчинено з ранку й до вечора і цілу ніч.
5. В зів'ялих листочках хто може вгадати красу всю зеленого гаю?
5. Укажіть речення, яке не містить другорядних членів:
  - А Ліс іще дрімає.
  - Б Були падіння, злети, поразки та перемоги.
44. Мовлення як предмет вивчення стилістики і культури мовлення.
45. Стилї мовлення й їх підстилї.
46. Зміст і структура текстів кожного її стилів, їх характерні мовні засоби, основні жанри.
47. Риторика як наука.
48. Види красномовства.
49. Жанри і роди красномовства.
50. Основні способи виступу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Білецька О. ЗНО 2015. Українська мова. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання. Тернопіль: Підручники і посібники, 2014. — 498 с.
2. Дияк О. В., Прудка В. М. Довідник. Українська мова 2-е видання для абітурієнтів та школярів (перероблене і доповнене).- Х.: Літера, 2016, 464с.
3. Дудка О.О., Шевелева Л.А. Українська мова. Комплексний довідник 5-11 класи (6-те видання виправлене і доповнене). – Х.: Гімназія, 2011, 384 с.
4. Зубков М. Збірник диктантів для випускників та абітурієнтів з української мови. - Харків: СПДФО Співак Т.К., 2007.
5. Зубков М. Українська мова. Універсальний довідник. - Харків: ВД «ШКОЛА», 2009.
6. Козачук Г.О. Українська мова для абітурієнтів: навчальний посібник. - К.: Вища школа, 2007.
7. Орфографія української мови просто про складне / Радченко І. - К.: «Шкільний світ», 2008.
8. Плющ М.Я., Гринас Н.Я. Граматика української мови в таблицях: навчальний посібник. - К.: Вища школа. - 2004.
9. Тести. Українська мова. 5-12 класи/ За ред. д.філол.н. проф.Гуйванюк Н.В. - К.: Академія, 2009.
10. Юшук І.П. Українська мова. Практикум з правопису української мови. - К.: Освіта, 2007.

ПРОГРАМА ІСПИТУ З ГЕОГРАФІЇ
для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з географії розроблено з урахуванням вимог Державного стандарту базової середньої освіти, чинної програми з географії для 6–11 класів, затвердженої Міністерством освіти і науки України.

Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Загальна географія», «Географія материків і океанів», «Географія України», «Економічна і соціальна географія світу».

Загальна географія

Географія як наука, розвиток географічних знань. Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін в системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Способи зображення Землі. Форма та розміри Землі. Види руху Землі, їх наслідки. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, космічних знімках, картах, аерознімках, планах. Поняття «план місцевості», «географічна карта», «топографічна карта». Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Легенда карт. Масштаб та його види. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням. Визначення напрямків, географічних координат об'єктів, абсолютної та відносної висоти місцевості, глибини морів і океанів. Вимірювання відстаней на різних за масштабом картах. Значення карт у житті людини.

Географічна оболонка та її складові.

Літосфера та рельєф. Внутрішня будова Землі. Будова літосфери, її властивості. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі. Типи земної кори та гірські породи і мінерали, що її складають. Корисні копалини. Вулкани та землетруси, райони їх поширення. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної кори. Основні форми рельєфу суходолу - рівнини, гори. Рельєф дна Світового океану. Острови та півострови. Значення рельєфу в господарській діяльності людини.

Атмосфера і клімат. Поняття «атмосфера». Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері і на земній поверхні. Теплові пояси. Атмосферний тиск: причини і наслідки його змін в тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску. Рух повітря. Загальна циркуляція атмосфери. Постійні вітри. Циклони і антициклони. Сезонні та місцеві вітри. Вода в атмосфері. Вологість повітря. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Повітряні маси і атмосферні фронти. Поняття «клімат». Кліматичні пояси та області. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до

морів, рельєфу, антропогенного впливу. Погода, добові та сезонні коливання її метеоелементів. Вплив клімату та погоди на господарську діяльність.

Гідросфера, води Світового океану та суходолу. Поняття «гідросфера». Світовий кругообіг води. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності. Водні маси. Рух води в Світовому океані. Морські течії. Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка та її частини. Річкові басейни. Живлення, водний режим і робота річок. Озера, їх походження, властивості вод. Болота, особливості їх утворення та поширення. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі. Використання Світового океану та вод суходолу у господарській діяльності людини.

Біосфера та ґрунт. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Походження та поширення життя на Землі. Рослинність суходолу і океану. Тваринний світ суходолу і океану. Ґрунт і його особливості. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.

Географічна оболонка. Поняття про географічну оболонку як найбільший природний комплекс. Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність. Зональні та азональні природні комплекси. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей.

Географія материків і океанів

Материки. Поняття «материк» і «частина світу». Співвідношення і розподіл на Землі материків та океанів. Характеристика материків: Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Африка, Австралія, Антарктида (за типовим планом: фізико-географічне положення; історія відкриття і дослідження; природні умови, природні ресурси та їх використання і охорона; природні зони; населення і політична карта).

Океани. Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовий (фізико-географічне положення, дослідження, природні умови і ресурси, їх використання та охорона).

Географія України

Загальні відомості про Україну, географічне положення.

Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони. Місце України на політичній карті Європи і світу. Господарська оцінка економіко-географічного положення.

Природні умови і ресурси.

Рельєф, тектоніка, геологічна будова, мінерально-сировинні ресурси

Основні риси рельєфу України. Тектонічна будова і тектонічні структури. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова. Несприятливі геологічні та геоморфологічні процесів та шляхи запобігання їм. Мінерально-сировинні ресурси. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин.

Кліматичні умови та ресурси.

Основні кліматотвірні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Сезонні погодні умови і погодні явища. Синоптична карта.

Внутрішні води та водні ресурси.

Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни та системи. Озера, їх типи; особливості водного режиму. Підземні води. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища і канали. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.

Ґрунти. Рослинність. Тваринний світ.

Ґрунтовий покрив. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів.

Рослинний покрив України, закономірності його поширення. Рослинні комплекси лісів, степів луків. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Тваринний світ України, закономірності його поширення. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси України, заходи щодо їх відтворенню та охорони. Червона та Зелена книги України.

Природно-територіальні комплекси (ПТК) України і фізико-географічне районування. Умови розвитку і характерні риси природних комплексів. Взаємодія чинників і компонентів ПТК. Ландшафти та їх класифікація. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення. Природні комплекси рівнин – природні зони мішаних лісів, лісостепу, степу. Гірські природні комплекси – Українські Карпати, Кримські гори. Природні комплекси морів – Чорне та Азовське моря. Господарська характеристика природних комплексів, проблеми використання й охорони.

Населення і трудові ресурси.

Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення. Територіальні відмінності і чинники розміщення та густоти населення. Природні й економічні умови, які впливають на основні показники розміщення населення. Природний рух населення. Демографічна ситуація. Поняття «депопуляція». Економічна криза і демографічна політика. Міграція населення, її види та причини. Національний склад населення. Етнографічні групи. Українська діаспора і причини її виникнення і географія. Система розселення населення. Урбанізація та регіональні відмінності в її рівнях. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності. Трудові ресурси. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері. Проблеми зайнятості і його географічні аспекти.

Господарство України.

Поняття «господарство» і формування національного господарського комплексу. Основні риси структури господарства. Міжгалузеві комплекси. Сучасні проблеми розвитку та територіальної організації господарства.

Промисловість. Загальна характеристика розвитку і розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація. Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. **Паливна промисловість та електроенергетика.** Структура, місце і роль у господарському комплексі. Вугільна промисловість. Райони добування і використання вугілля, торфу. Проблеми і перспективи розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони нафто- і газовидобутку. Центри нафтопереробного виробництва. Електроенергетика, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій, ліній електропередач. Екологічні проблеми розвитку паливної промисловості та електроенергетики. **Металургійна промисловість.** Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база. Географія чорної металургії. Кольорова металургія. Основні галузі та їх розміщення. Проблеми і перспективи розвитку металургійної промисловості.

Машинобудівна та металообробна промисловість. Значення, місце і роль у господарстві. Структура галузі і принципи розміщення окремих виробництв: важкого, сільськогосподарського, транспортного, електротехнічного та ін. Територіальна організація машинобудування. Проблеми і перспективи розвитку. **Хімічна промисловість.** Значення, місце і роль галузі. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих виробництв хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. **Лісова промисловість.** Структура і значення. Лісове господарство. Деревообробка. Целюлозно-паперове та лісохімічне виробництво. Проблеми і перспективи розвитку. Промисловість будівельних матеріалів. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Географія цементного виробництва. **Легка промисловість.** Художні промисли. Структура, принципи розміщення і географія. Харчова промисловість. Галузева структура, особливості спеціалізації, принципи розміщення і географія. Проблеми і перспективи розвитку.

Сільське господарство. Роль, місце і значення сільського господарства. Структура галузі та його основні ланки. Відмінності сільського господарства від інших видів матеріального виробництва. Географія рослинництва. Зернові культури. Вирощування технічних культур, картоплі і овочів. Садівництво, ягідництво і виноградарство. Географія тваринництва. Агропромислові зони.

Соціальна сфера. Галузева структура, значення. Сфера послуг. Структура галузі. Рекреаційно-туристське господарство. Територіальна організація. Проблеми і перспективи розвитку галузі.

Транспорт і міжнародні економічні зв'язки. Роль транспорту та зв'язку в розвитку господарства країни та в міжнародних перевезеннях. Основні види транспорту, їх характеристики, особливості розміщення. Економічні зв'язки України з країнами світу.

Економічні райони. Географічний поділ праці й економічне районування. Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика).

Використання природних умов і ресурсів та їх охорона.

Геоecологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища. Вплив геоекологічної ситуації на населення. Класифікація природних ресурсів. Природоохоронні заходи. Законодавчі акти про природно-заповідний фонд. Категорії природно-заповідного фонду. Природоохоронні комплекси. Національна екологічна мережа. Моніторинг навколишнього середовища.

Світове господарство. Поняття «міжнародний географічний поділ праці», «світове господарство». Спеціалізація і кооперування, інтеграція країн світу. Світове господарство в період науково-технічної революції (НТР), основні риси НТР. Вплив НТР на галузеву структуру та його розміщення.

Географія промисловості світу. Структура промисловості. Світова паливно-енергетична система. Географія вугільної, нафтової і газової промисловості. Електроенергетика світу. Чорна і кольорова металургія, основні райони розвитку і розміщення цих галузей. Машинобудування, його структура і географія основних галузей. Хімічна промисловість, лісова і деревообробна, легка, харчова промисловість.

Географія сільського господарства. Галузева структура. Особливості розміщення галузей рослинництва і тваринництва.

Географія транспорту. Значення і місце в світовому господарстві. Розвиток та розміщення найважливіших видів транспорту: залізничного, автомобільного, повітряного і морського.

Зовнішні економічні зв'язки. Суть та основні форми економічного співробітництва. Міжнародний туризм та його різновиди.

Глобальні проблеми людства. Виникнення і суть глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності: демографічна, екологічна, енергетична, продовольча, бідності, війни і миру, освоєння ресурсів, Світового океану та шляхи їх розв'язання. Прояв глобальних проблем в Україні.

Регіони та країни світу.

Економіко- і соціально – географічна характеристика регіонів та окремих держав (за типовим планом: економіко-географічне положення та його господарська оцінка; природні умови і ресурси; населення і трудові ресурси; особливості галузевої та регіональної структури господарства; промисловість та її структура; характеристика основних галузей сільського господарства; транспорт, основні його види та географія; зовнішньоекономічні зв'язки).

Загальна характеристика країн Європи.

Країни Західної Європи. Німеччина. Великобританія. Франція. Італія.

Країни Центральної та Східної Європи. Польща. Білорусь. Росія.

Загальна характеристика країн Азії. Японія. Індія. Китай. Туреччина.

Країни Америки. США. Канада.
Загальна характеристика країн Латинської Америки.
Загальна характеристика країн Африки.
Загальна характеристика країн Австралії та Океанії. Австралійський Союз.

Перелік питань для співбесіди

1. Географія як наука, розвиток географічних знань.
2. Місце географічних дисциплін в системі наук.
3. Джерела географічних знань.
4. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники.
5. Способи зображення Землі.
6. Форма та розміри Землі. Види руху Землі, їх наслідки.
7. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, космічних знімках, картах, аерознімках, планах.
8. Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Легенда карт.
9. Масштаб та його види. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням.
10. Визначення напрямків, географічних координат об'єктів, абсолютної та відносною висоти місцевості, глибини морів і океанів.
11. Географічна оболонка та її складові.
12. Внутрішня будова Землі.
13. Будова літосфери, її властивості.
14. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі.
15. Типи земної кори та гірські породи і мінерали, що її складають.
16. Вулкани та землетруси, райони їх поширення.
17. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної кори.
18. Основні форми рельєфу суходолу - рівнини, гори.
19. Рельєф дна Світового океану.
20. Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері.
21. Сонячна радіація та її розподіл в атмосфері і на земній поверхні.
22. Атмосферний тиск: причини і наслідки його змін в тропосфері.
23. Вимірювання атмосферного тиску.
24. Рух повітря. Загальна циркуляція атмосфери.
25. Постійні вітри. Сезонні та місцеві вітри.
26. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні.
27. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі.
28. Залежність клімату від широти місцевості, морських течій, близькості до морів, рельєфу, антропогенного впливу.
29. Гідросфера, води Світового океану та суходолу.

30. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки.
31. Властивості вод Світового океану та причини її неоднорідності.
32. Води суходолу – поверхневі і підземні.
33. Річка та її частини. Річкові басейни. Живлення, водний режим і робота річок.
34. Озера, їх походження, властивості вод.
35. Болота, особливості їх утворення та поширення.
36. Льодовики, багаторічна мерзлота.
37. Використання Світового океану та вод суходолу у господарській діяльності людини.
38. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі.
39. Рослинність суходолу і океану.
40. Тваринний світ суходолу і океану.
41. Ґрунт і його особливості.
42. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.
43. Загальні закономірності географічної оболонки: цілісність, кругообіг речовин та енергії, ритмічність, комплексність.
44. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей.
45. Співвідношення і розподіл на Землі материків та океанів.
46. Характеристика материків: Євразія, Північна Америка, Південна Америка, Африка, Австралія, Антарктида (за типовим планом: фізико-географічне положення; історія відкриття і дослідження; природні умови, природні ресурси та їх використання і охорона; природні зони; населення і політична карта).
47. Океани. Тихий, Атлантичний, Індійський, Північний Льодовий (фізико-географічне положення, дослідження, природні умови і ресурси, їх використання та охорона).
48. Загальні відомості про Україну, географічне положення.
49. Географічне положення, кордони. Місце України на політичній карті Європи і світу.
50. Рельєф, тектоніка, геологічна будова, мінерально-сировинні ресурси
51. Основні риси рельєфу України.
52. Особливості геологічної будови території України.
53. Мінерально-сировинні ресурси України.
54. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка паливних, рудних і нерудних корисних копалин на території України.
55. Кліматичні умови та ресурси України.
56. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники.
57. Внутрішні води та водні ресурси України.

58. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.
59. Ґрунтовий покрив України.
60. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України.
61. Земельні ресурси України. Охорона земельних ресурсів.
62. Рослинний покрив України, закономірності його поширення. Рослинні комплекси лісів, степів луків.
63. Тваринний світ України, закономірності його поширення.
64. Фауністичний склад лісів, степів, луків, боліт, водойм, Українських Карпат і Кримських гір. Тваринні ресурси України, заходи щодо їх відтворенню та охорони. Червона та Зелена книги України.
65. Природно-територіальні комплекси (ПТК) України і фізико-географічне районування.
66. Кількість, розміщення, статева і вікова структура населення на території України.
67. Українська діаспора і причини її виникнення і географія.
68. Функції міст і міські агломерації.
69. Сільське розселення та його територіальні відмінності.
70. Зайнятість населення у сфері матеріального виробництва та невиробничій сфері.
71. Проблеми зайнятості і його географічні аспекти.
72. Господарство України.
73. Паливна промисловість та електроенергетика.
74. Нафтова і газова промисловість.
75. Металургійна промисловість.
76. Географія чорної металургії.
77. Кольорова металургія.
78. Машинобудівна та металообробна промисловість
79. Хімічна промисловість.
80. Лісова промисловість.
81. Промисловість будівельних матеріалів.
82. Легка промисловість.
83. Харчова промисловість.
84. Сільське господарство.
85. Географія рослинництва.
86. Географія тваринництва.
87. Соціальна сфера. Проблеми і перспективи розвитку галузі.
88. Транспорт і міжнародні економічні зв'язки.
89. Роль транспорту та зв'язку в розвитку господарства країни та в міжнародних перевезеннях.
90. Економічні зв'язки України з країнами світу.
91. Економічні райони.

92. Характеристика економічних районів: Донецький, Придніпровський, Північно-Східний, Столичний, Центральний, Причорноморський, Подільський, Північно-Західний, Карпатський райони (коротка економіко-географічна характеристика).

93. Геоекологічна ситуація. Основні забруднювачі навколишнього середовища.

94. Загальна характеристика країн Європи. (Країни Західної Європи. Німеччина. Великобританія. Франція. Італія. Країни Центральної та Східної Європи. Польща. Білорусь. Росія.)

95. Загальна характеристика країн Азії. (Японія. Індія. Китай. Туреччина.)

96. Країни Америки. (США. Канада.)

97. Загальна характеристика країн Латинської Америки.

98. Загальна характеристика країн Африки.

99. Загальна характеристика країн Австралії та Океанії. Австралійський Союз.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ АБІТУРІЄНТІВ З ГЕОГРАФІЇ У СИСТЕМІ ЗАГАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Оцінюючи навчальні досягнення абітурієнтів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність уживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Результат співбесіди з географії оцінюється за 12-ти бальною системою:

оцінка «початковий рівень» - 1-3 бали;

оцінка «середній рівень» - 4-6 балів;

оцінка «достатній рівень» - 7-9 балів;

оцінка «високий рівень» - 10-12 балів.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії навчальних досягнень учнів
I. Початковий	1	Абітурієнт розрізняє окремі географічні явища чи об'єкти (гори і рівнини, суша і океан, село і місто, галузь і т. д.) та з допомогою викладача знаходить їх на карті
	2	Абітурієнт за допомогою викладача

		відтворює окремі факти на елементарному рівні, розрізняє один або кілька запропонованих географічних об'єктів і з допомогою викладача намагається знайти їх на карті
	3	Абітурієнт дає нечіткі характеристики географічних об'єктів; за допомогою викладача знаходить їх на карті, може самостійно розрізнити окремі географічні поняття
II. Середній	4	Абітурієнт частково відтворює текст підручника, дає нечітке визначення основних понять і термінів за допомогою викладача. Називає відповідно до теми конкретного уроку компоненти географічної оболонки та складові господарства; повторює за зразком практичну роботу; під час відповіді намагається користуватись географічною картою
	5	Абітурієнт відтворює частину навчального матеріалу без розкриття причинно-наслідкових зв'язків, описує географічні об'єкти чи явища за типовим планом. Намагається робити висновки без підтвердження їх прикладами; частково володіє обов'язковою географічною номенклатурою
	6	Абітурієнт самостійно дає більшість визначень, передбачених темою уроку, відтворює значну частину вивченого матеріалу у відповідності з його викладом у підручнику. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою та картою
III. Достатній	7	Абітурієнт має достатні географічні знання й застосовує їх для вирішення стандартних ситуацій. Має цілісне уявлення про природні та суспільні явища, уміє вести спостереження за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом
	8	Абітурієнт засвоїв основні уявлення, поняття й категорії географічної науки про Землю та господарську діяльність людини. Застосовує здобуті знання на практиці, використовуючи прийоми аналізу статистичних даних про господарство і населення, показує їх зміну в часі. Уміє наводити приклади взаємодії людини і природи; знає обов'язкову географічну

		номенклатуру
	9	Абітурієнт на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи та просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки у природі й господарстві; майже безпомилково працює з картографічним матеріалом
IV. Високий	10	1 Абітурієнт усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку певних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; пояснює прикладне значення географічних знань, дає розгорнуту відповідь, відбирає необхідні знання; вільно застосовує більшість географічних понять і може їх класифікувати; добре володіє картографічним матеріалом
	11	1 Абітурієнт має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження й висновки, уміє працювати з рекомендованими викладачем джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічну інформацію
	12	1 Абітурієнт володіє ґрунтовними географічними знаннями в межах вимог навчальної програми, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки й узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія: Підруч. для 6 кл. – Харків: «Сицця», 2014. – 256 с.
2. Гілберт Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія: Підруч. для 6 кл. – К.: «Грамота», 2014. – 240 с.
3. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: Підруч. для 6 кл. – К.: «Генеза», 2014. – 256 с.

4. Гілецький Й.Р., Чабан Р.Д., Сеньків М.І. Географія: Підруч. для 7 кл. – Тернопіль: «Навчальна книга - Богдан», 2015. – 304 с.
5. Бойко В.М., Міхелі С.В. Географія: Підруч. для 7 кл. – Харків: «Сиция», 2016. – 288 с.
6. Масляк П.О., Капіруліна С.Л. Географія: Підруч. для 7 кл. – Кам'янець-Подільський: «Аксіома», 2015. – 412 с.
7. Топузова О.М., Надтока О.Ф., Назаренко Т.Г., Вішнікіна Л.П. та ін. Географія: Підруч. для 7 кл. – К.: «Картографія», 2015. – 326 с.
8. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія: Підруч. для 7 кл. – К.: «Генеза», 2015. – 272 с.
9. Топузова О.М., Надтока О.Ф., Покась Л.А. Географія: Підруч. для 8 кл. – К.: «Оріон», 2016. – 224 с.
10. Гілберт Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія: Підруч. для 8 кл. – К.: «Грамота», 2016. – 272 с.
11. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Фізична Географія України: Підруч. для 8 кл. – К.: «Генеза», 2008. – 288 с.
12. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія материків і океанів. Підручник 7 кл. - К.: «Генеза», 2007.
13. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія. Підр. 9 кл. - К.: «Генеза», 2009. – 288 с.
14. Надтока О.Ф., Топузов О.М. Географія. Підр. 9 кл. - Львів «Світ знань», 2009. – 223 с.
15. Атлас 6 клас. Загальна географія. – К.: Картографія, 2009.
16. Атлас 7 клас. Географія материків та океанів. – К.: Картографія, 2014.
17. Атлас 9 клас. Економічна і соціальна географія України. – К.: Картографія, 2014.
18. Атлас 8 клас. Фізична географія України. – К.: Картографія, 2014.
19. Атлас 10-11 клас. Економічна і соціальна географія світу. - К.: Картографія, 2014.
20. Пестушко В.Ю., Уварова Г.Ш. Географія (підручник) для 10 кл. –К.: Генеза, 2010.
21. Коберник С.Г., Коваленко Р.Р. Географія (підручник) для 10 кл. – Харків Оберіг, 2010. – 304 с.
22. Паламарчук Л.Б., Гільберг Т.Г., Безуглий В.В. Географія. Підруч. для 10 кл. – К.: «Генеза», 2010.

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**
для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої
освіти

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасних умовах існує загроза територіальній цілісності України та відбувається втручання інших держав у її інформаційно-ідеологічну сферу. Важливою складовою неоголошеної Російською Федерацією «гібридної війни» є маніпулювання національною пам'яттю Українського народу. Через це виникає нагальна необхідність відновлення та збереження історичної пам'яті, формування національної ідентичності та відродження інтересу до історії України, її культури, традицій і звичаїв.

Загальнонаціональні історичні події, які сталися на території держави та закарбувалися в пам'яті багатьох поколінь, мають стати об'єднуючим чинником нації. Адже зі спільного розуміння минулого виростає спільна проєкція майбутнього, що вкладається у формулу: «Немає пам'яті - немає ідентичності. Немає ідентичності - немає нації».

Основним стратегічним ресурсом консолідації нації є освіта, зокрема історична.

Не викликає сумніву, що майбутній спеціаліст будь-якого профілю повинен глибоко знати вітчизняну історію, вільно володіти історичними методами дослідження. Для успішного вивчення дисципліни «Історії України», абітурієнт повинен володіти ґрунтовними знаннями шкільної програми.

Пропоновану програму співбесіди розроблено з урахуванням цілей, вимог і змісту Державного стандарту освіти та чинної програми для загальноосвітніх закладів «Історія України» 5-11 класів.

Хронологічно програма охоплює весь зміст шкільних курсів з періоду Русі-України до сьогодення.

Метою вступного випробування у формі співбесіди з «Історії України» є оцінювання засвоєних абітурієнтами знань і сформованих умінь та навичок:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів, місця, обставин, учасників, результатів подій;
- співвіднесення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- групування (класифікація) фактів за вказаною ознакою;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

З дисципліни «Історія України» абітурієнт повинен знати:

- сутність основних проблем історії народу України;
- основні закони та етапи розвитку людського суспільства від найдавніших часів до початку ХХ ст.;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб.

Він також повинен вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану інформацію;
- орієнтуватись у науковій періодизації історії України;
- вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою, працювати з першоджерелами, літературою;
- аргументовано на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему.

Програма з «Історії України»

Тема 1. Виникнення та становлення Русі–України

Розселення слов'янських племен на території України.

Господарство східних слов'ян. Суспільний устрій. Вірування. Сусіди східних слов'ян.

Утворення Русі-України. Київські князі: Аскольд, Олег, Ігор, Ольга, Святослав.

Тема 2. Київська держава (Русь–Україна) наприкінці Х – у першій половині ХІ ст.

Внутрішня і зовнішня політика Володимира Великого. Запровадження християнства.

Київська держава (Русь-Україна) Ярослава Мудрого. «Руська правда». Міжнародні зв'язки.

Суспільний устрій. Влада князя. Повсякденне життя. Господарство. Міста. Ремесла. Торгівля.

Тема 3. Київська держава (Русь–Україна) у другій половині XI – першій половині XIII ст.

Правління Ярославовичів. Половці. Любецький з'їзд князів.

Правління Володимира Мономаха та його сина Мстислава Великого.

Роздробленість Київської держави.

Галицьке і Волинське князівства в другій половині XII ст. Ярослав Осмомисл.

Культура Русі–України в другій половині XI – першій половині XIII ст.

Тема 4. Галицько-Волинська держава

Утворення Галицько-Волинського князівства. Роман Мстиславович. Боротьба за владу. Данило Романович.

Походи монголів на Русь. Встановлення панування Золотої Орди на українських землях.

Внутрішня політика. Зовнішня політика. Коронація Данила Романовича.

Тема 5. Українські землі у складі Великого князівства Литовського та інших держав (друга половина XIV – XV ст.)

Статус українських земель у складі Великого князівства Литовського та інших держав. Кревська унія 1385 р. і українські землі. Остаточна ліквідація Волинського та Київського удільних князівств.

Утворення Кримського ханства. Герей. Суспільний устрій та культура ханства.

Суспільне і церковне життя. Сільське господарство. Ремесла і торгівля. Міста, магдебурзьке право.

Культура та освіта. Юрій Дрогобич.

Тема 8. Українські землі в XVI ст.

Соціальна структура українського суспільства та економічне життя. Князі, пани й дрібна шляхта. Становище непривілейованих груп населення. Виникнення українського козацтва.

Передумови Люблінської унії. Люблінський сейм 1569 р. Суспільно-політичні зміни в українських землях після Люблінської унії.

Реформаційні та контрреформаційні рухи в Україні. Православні братства. Львівська братська школа.

Становище церкви. Розвиток полемічної літератури. Церковні собори в Бересті 1596 р., утворення греко-католицької церкви.

Виникнення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Життя та побут козаків.

Військове мистецтво козацтва. Утворення реєстрового козацтва. Повстання 1591-1596 рр.

Умови розвитку культури. Розвиток української мови. Шкільництво. Острозька академія. Рукописна книга та книговидання.

Архітектура й містобудування. Образотворче та декоративно-ужиткове мистецтво.

Тема 9. Українські землі у першій половині XVII ст.

Зростання магнатського землеволодіння. Поширення фільварків. Розвиток товарного виробництва. Міста. Становище селян та міщан.

Вплив Берестейської унії на церковне життя в Україні. Становище церков.

Морські походи козаків. Гетьман П. Конашевич-Сагайдачний. Участь українського козацтва у Хотинській війні.

Козацько-польський збройний конфлікт 1625 р. Повстання Т. Федоровича, І. Сулими. Національно-визвольне повстання 1637-1638 рр.

Митрополит П. Могила. Шкільництво. Утворення Києво-Могилянської академії. Література. Книговидання.

Театр. Література. Музика. Архітектура та образотворче мистецтво.

Тема 10. Початок Національно-визвольної війни українського народу XVII ст.

Передумови Національно-визвольної війни. Б. Хмельницький, його сподвижники.

Битви на Жовтих Водах, під Корсунем та Пилявцями. Визвольний похід українського війська в Галичину. Програма розбудови Української козацької держави.

Збарасько-Зборівська кампанія. Укладення Зборівської угоди. Берестецька битва. Білоцерківський мирний договір.

Утворення української козацької держави - Гетьманщини. Політичний та адміністративно-територіальний устрій. Фінансова система та судочинство. Українська армія. Зміни в соціально-економічному житті українського народу.

Молдовські походи Б. Хмельницького. Батозька битва. Жванецька облога. Внутрішньо- і зовнішньополітичне становище Гетьманщини наприкінці 1653 р.

Українські землі в системі міжнародних відносин. Місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи. Зовнішня політика Гетьманщини. Відносини між Українською державою і Московією.

Українсько-московська міждержавна угода 1654 р. Воєнні дії в 1654-1655 рр.

Тема 11. Українські землі в 60–80-ті роки XVII ст.

Віленське перемир'я. Зміна зовнішньополітичної орієнтації Б. Хмельницького.

Дії українського війська в Польщі 1656-1657 рр.

Б. Хмельницький - політик та дипломат. Становище в Гетьманщині після смерті Б. Хмельницького.

Гетьман І. Виговський, його зовнішня й внутрішня політика.
Гадяцька угода 1658 р. Московсько-українська війна 1658-1659 рр.
Конотопська битва.

Переяславський договір 1659 р. Чуднівська кампанія 1660 р. та укладення Слободищенської угоди. Боротьба за владу на Лівобережній Україні.

Андрусівське перемир'я 1667р. Гетьман П. Дорошенко, його боротьба за об'єднання України. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Бахчисарайський мир. Занепад Правобережжя, його перехід під владу Польщі.

Адміністративно-територіальний устрій Лівобережної Гетьманщини. Органи влади. Заходи гетьманів щодо захисту державних інтересів Гетьманщини. Соціальний устрій.

Слобідська Україна в другій половині XVII ст. Заснування слобідських міст. Адміністративно-політичний та соціальний устрій.

Запорізька Січ у складі Гетьманщини. Участь запорожців у війнах проти Польщі, Османської імперії та Кримського ханства. Політика Московії щодо Запорізької Січі.

Господарське, культурне та церковне життя в українських землях. Землеволодіння. Сільське господарство, ремесло, промисли, торгівля. Становище церкви.

Тема 12. Українські землі наприкінці XVII - у першій половині XVIII ст.

Гетьманщина наприкінці XVII - на початку XVIII ст. «Вічний мир». Перший Кримський похід. Обрання гетьманом І. Мазепи. Коломацькі статті 1687 р. Зовнішня та внутрішня політика гетьмана І. Мазепи.

Правобережна Україна наприкінці XVII - на початку XVIII ст. Відродження козацького устрою на Правобережній Україні. Повстання С. Палія.

Україна в подіях Північної війни. Українсько-шведський союз. Воєнно-політичні акції російського царя проти українців.

Полтавська битва. Гетьман І. Мазепа в історії України. К. Гордієнко.

Становище в Україні після Полтавської битви. Наступ царату на українську культуру. Заходи щодо економіки Гетьманщини. П. Орлик і його Конституція.

Гетьман І. Скоропадський. Діяльність Малоросійської колегії. П. Полуботок. Відновлення гетьманства. «Рішительні пункти». Гетьман Д. Апостол, його реформи. Діяльність «Правління гетьманського уряду».

Особливості розвитку культури. Освіта і друкарство. Києво-Могилянська академія. Розвиток літератури: поезія, богословські твори, літописна та історична проза. Графіка. Живопис. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура.

Тема 13. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Гетьман К. Розумовський, його діяльність. Остаточна ліквідація гетьманства. Діяльність П. Рум'янцева в Лівобережній Україні. Скасування

козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація решток автономного устрою Гетьманщини.

Соціально-політичне та економічне становище в Правобережній Україні. Розгортання гайдамацького руху. Коліївщина. М. Залізняк. Зміни у політичному становищі правобережних земель.

Соціально-політичне та економічне становище в Галичині, на Буковині та Закарпатті. Опришківський рух. Поділи Речі Посполитої. Зміни у політичному становищі західноукраїнських земель.

Адміністративно-територіальний поділ та освоєння запорізьких земель Нової (Підпільненської) Січі. Ліквідація Запорізької Січі. П. Калнишевський. Доля запорожців після ліквідації Запорізької Січі. Заселення Південної України. Кримське ханство в XVIII ст. Приєднання Криму до Росії.

Особливості розвитку культури в другій половині XVIII ст. Освіта. Внесок Києво-Могилянської академії в культурно-освітній розвиток. Розвиток філософських ідей. Г. Сковорода. Природничі науки. Музика. Театр. Архітектура. Скульптура. Графіка. Живопис.

Тема 14. Формування модерної української нації .

Від етносу до нації; від Малоросії та Галицької Русі до України. «Українське питання» - проблема панівних націй. «Український проект».

Значення фольклору та етнографії в дослідженні національних ознак українців. Пошук науково-історичних підвалин української окремішності. Початок академічного (наукового) етапу українського визвольного руху.

Ідея соборності українських земель. Релігійно-конфесійні проблеми в національному питанні.

Тема 15. Українські землі у складі російської та австрійської імперій наприкінці XVIII - у першій третині XIX ст.

Українські землі у складі Російської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Національне та соціальне становище українського населення. Проникнення буржуазних рис повсякденного життя у побут мешканців міста і села. Життя великих міст.

Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії: адміністративно-територіальний устрій та регіональний поділ. Політика австрійського уряду щодо українців. Національне та соціальне становище українського населення. Зміни у побуті, стилі та традиціях життя міста і села.

Початок національного відродження. Національна ідея в суспільно-політичному русі України. «Історія русів». Українська автономістська ідея. Новгород-Сіверський гурток. Українське культурне відродження на Слобожанщині.

Поширення ідей Просвітництва у Західній Україні. Пробудження національного життя. Українська національна ідея в середовищі греко-католицьких священиків. «Руська трійця».

Масонство в Україні. Україна в програмних документах декабристів. Повстання Чернігівського полку. Польське повстання 1830-1831 рр. і Україна.

Тема 16. Соціально-економічне життя народу та український національний рух у першій половині XIX ст.

Початок промислової революції. Формування фабрично-заводської промисловості. Міста. Розвиток внутрішньої торгівлі. Одеса. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Повсякденне життя. Соціально-економічне становище українського населення під владою Австрійської та Російської імперій і соціальні рухи. Форми й характер протесту козаків, селян та військових поселенців.

Селянські виступи під проводом У. Кармелюка. «Київська козаччина» 1855 р. Селянські виступи в Галичині, Буковині, Закарпатті.

Утворення Кирило-Мефодіївського братства. Програмні документи й громадсько-політична діяльність братчиків. Місце Т. Шевченка в українському національному відродженні. П. Куліш. М. Костомаров. Риси ментальнісних установок, що відрізняли українців від сусідніх національних спільнот: поляків і росіян.

Національно-визвольний рух на західноукраїнських землях під час революції 1848-1849 рр. у Австрійській імперії. Зв'язки діячів українського руху Наддніпрянщини з лідерами чеського і південнослов'янського відродження. Утворення та діяльність Головної руської ради. Українське питання на Слов'янському з'їзді у Празі. Участь українців у виборах до австрійського парламенту.

Тема 17. Культурне життя в українських землях наприкінці XVIII - у половині XIX ст.

Особливості розвитку культури. Капіталізація і її вплив на культуру. Освіта. Київський та Харківський університети. Гімназії. Рішельєвський та Ніжинський ліцеї. Наука. Видатні вчені.

Нова українська література і театр як відображення тенденцій суспільного розвитку. Т. Шевченко, І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, П. Гулак-Артемівський, Є. Гребінка.

Музика, образотворче мистецтво і архітектура в пошуках українського мистецького стилю.

Традиційно-побутова культура у селі та місті. Релігійне життя. Доля української жінки.

Тема 18. Модернізація українського суспільства в середині - у другій половині XIX ст.

Вплив аграрної реформи уряду Франца-Йосифа 1848 р. на розвиток економіки у західноукраїнських землях. Селянська реформа 1861 р. у

Наддніпрянській Україні. Зміни в сільському господарстві. Капіталізація. Ринкові відносини.

Поширення вільнонайманої праці. Розвиток промисловості. Особливості індустріалізації в Україні. Розвиток міст і сіл. Розширення внутрішнього ринку. Торгівля. Українські підприємці. Родини Яхненків і Симиренків.

Реформи адміністративно - політичного управління 60-70-х років XIX ст. у підросійській Україні. Зміни у соціальній структурі суспільства. Суперечливі процеси модернізації повсякденного життя. Початок трудової еміграції.

Тема 19. Національна ідея. українофільський культурницький і політичний етапи визвольного руху

Зіткнення російської, польської, німецької і австрійської національних ідей на українських землях. Українське питання, його головні засади і принципи. Україна в геополітичних стратегіях Росії, Німеччини, Австро-Угорщини. Хлопомани і народовці.

Москвофільство і малоросійство.

Подвійна лояльність української еліти.

Український соціалізм. М. Драгоманов.

Націонал-демократична течія — галицькі народовці і київські старогромадівці. Ідея територіалізму - патріотизму землі та концепт «українська політична нація». Національний соціал-демократизм. Участь представників різних етносів в українському визвольному русі.

Тема 20. Суспільно-політичний рух в Україні у другій половині XIX ст.

Початок громадського руху наприкінці 50-х - у 60-х роках XIX ст. Київська та інші громади. Журнал «Основа». В. Антонович. Валуєвський циркуляр.

Основні течії суспільно-політичного руху в 50-60-х роках XIX ст. на західноукраїнських землях: москвофіли та народовці. Культурно-освітнє товариство «Просвіта». Польське повстання 1863-1864 рр. і Україна.

Відродження громадського руху в 70-90-х роках. Громадський рух. «Південно-Західний відділ Російського географічного товариства». «Київський телеграф». Емський указ. Російський громадсько-політичний рух народників в українських землях.

Діяльність галицьких народовців у другій половині 70-х-90-ті роки XIX ст. Розгортання руху народовців на Буковині та в Закарпатті.

Радикальний рух у Галичині. «Новоєрівська» політика народовців. О. Барвінський та О. Кониський. Утворення першої політичної партії в Україні (РУРП). І. Франко. Утворення УНДП та УСДП. Самостійницька позиція партій Західної України. Українці в Галицькому сеймі та Австрійському парламенті.

Українці-самостійники (М. Міхновський і Ю. Бачинський).

Тема 21. Культурне життя України в другій половині XIX ст.

Особливості розвитку української культури. Освіта. Недільні школи в Наддніпрянській Україні. Вищі навчальні заклади. Новоросійський університет.

Наука. Наукові товариства. М. Грушевський.

Література. Драматургія. Архітектура та містобудування. Живопис. Музика. Музеї. Українські підприємці-благодійники. Родини Терещенків та Харитоненків.

Фольклор та декоративно-ужиткове мистецтво. Повсякденне життя: звичаї, традиції, побут. Зміни у житті українських жінок. Особливості релігійного життя.

Тема 22. Наш край наприкінці XVIII - у XIX ст.

Особливості модернізації регіону і краю в другій половині XVIII — початку XX ст. Вплив адміністративно-територіальних реформ 60—70-х років XIX ст. на систему управління краю. Етнічний і соціальний склад мешканців. Міграція.

Господарське життя.

Духовне життя: вірування, звичаї, традиції, побут. Вплив визвольного руху на свідомість місцевого населення. Особливості розвитку культури. Повсякденне життя різних верств місцевого населення.

Тема 23 . Українські землі на початку XX ст.

Особливості соціально-економічного розвитку Наддніпрянської України. Індустріальна модернізація. Монополізація. Регіональна спеціалізація сільського господарства. Кооперативний рух. Українські меценати-промисловці.

Суспільно-політичне життя у Наддніпрянській Україні. Політизація українського національного руху. Створення політичних партій. Проблеми становлення та консолідації української нації.

Події революції 1905-1907 рр. в Україні. Український національно-культурний рух. Діяльність українських парламентських громад у I та II Державних Думах.

Столипінська земельна реформа.

Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907-1914 рр. Український політичний та національно-культурний рух у 1907-1914 рр. «Українське питання» в III і IV Державних Думах.

Українські землі у складі Австро-Угорщини. Становище промисловості та сільського господарства на західноукраїнських землях. Кооперативний рух. Трудова еміграція.

Діяльність політичних, національно-культурних і військово-спортивних організацій.

Реформа виборчої системи. Боротьба за створення українського університету. Особливості українського руху в Буковині і Закарпатті. Зміна ролі греко-католицької церкви. А. Шептицький.

Особливості розвитку культурного життя. Освіта. Наука. Техніка. Українська преса та видавництва. Література. Образотворче мистецтво. Музика. Архітектура. Театр. Релігійне життя. Традиції та побут української сім'ї.

Тема 24 . Україна в роки першої світової війни.

Україна в геополітичних планах країн Антанти і Центральних держав. Війна та українські політичні сили. Головна українська рада. Союз Визволення України. Українці в арміях воюючих держав.

Воєнні дії на території України в 1914-1917 рр. Бойовий шлях Легіону Українських січових стрільців та їхня культурно-освітня діяльність.

Політика Російської імперії та Австро-Угорщини на українських землях у 1914-1917 рр. Економічна та політична кризи в Російській імперії та Австро-Угорщині.

Тема 25 . Початок Української революції (1917 - квітень 1918 р.)

Лютнева революція 1917 р. й Україна. Початок Української революції. Утворення Української Центральної Ради (УЦР). М. Грушевський. Українські політичні партії. Український національний Конгрес. Початок українізації армії. Вільне козацтво.

I Універсал Центральної Ради. Генеральний секретаріат. В. Винниченко. Відносини Центральної Ради з Тимчасовим урядом. II Універсал УЦР. Збройний виступ самостійників. Конгрес народів Росії.

Прихід до влади більшовиків у Росії. Боротьба за владу в Києві 28-31 жовтня 1917 р. III Універсал УЦР. Українська Народна Республіка (УНР). Встановлення кордонів. Внутрішня та зовнішня політика Центральної Ради.

Події 1917 р. в Криму. Курултай та Кримська Народна Республіка.

Початок агресії більшовицької Росії проти УНР. Проголошення в Харкові радянської влади. Перша війна радянської Росії з УНР. IV Універсал УЦР. Проголошення незалежності УНР. Бій під Крутами. Радянська окупація України.

Мирний договір із Центральними державами у Брест-Литовську. Вступ військ Німеччини й Австро-Угорщини на територію УНР.

Похід П. Болбочана на Крим.

Розпуск УЦР.

Тема 26 . Боротьба за українську державу (квітень 1918-1921 р.)

Утворення Української Держави. П. Скоропадський. Внутрішня та зовнішня політика. Кримські крайові уряди. Зародження повстанського руху.

Утворення Директорії. Антигетьманське повстання. Відновлення УНР. Трудовий конгрес.

Розпад Австро-Угорської імперії і західноукраїнські землі. Листопадовий зрив. Проголошення ЗУНР. Державне будівництво. Є. Петрушевич. Початок українсько-польської війни. УГА. Зовнішня політика. Злука УНР і ЗУНР та її історичне значення. Український національний рух у Буковині та Закарпатті.

Україна в умовах зовнішньої агресії. Військова присутність Антанти на півдні України. Друга війна УНР із радянською Росією.

Отаманщина. Реорганізація Директорії УНР. Державницька та національна політика.

Радянська окупація України. УСРР. Політика «воєнного комунізму». Червоний терор. Повстанський рух. Н. Махно та інші повстанські отамани.

Наступ польських військ. Чортківська офензива. Окупація польськими військами території Західної області УНР.

Наступ об'єднаних українських армій на Київ.

Наступ білогвардійських військ на Україну. Денікінський режим в Україні. Перший Зимовий похід.

Відновлення більшовицького режиму. Зміни у внутрішній політиці. Націонал-комунізм.

Варшавська угода та війна з радянською Росією. Боротьба за Україну у 1920 р. Поразка Збройних сил Півдня Росії. Червоний терор у Криму.

Повстанський рух 1920—1921 рр. Другий Зимовий похід.

Поразка українського визвольного руху. Українська політична еміграція.

Нові тенденції розвитку культури 1917-1921 рр. Здобутки в освіті. Культурно-освітня діяльність громадських організацій. Наука. Мистецтво. Релігійне життя.

Тема 27 . Встановлення й утвердження радянського тоталітарного режиму (1921-1939 рр.)

Державний статус УСРР. Утворення СРСР. Встановлення кордонів. Адміністративно-територіальний поділ.

Антибільшовицький повстанський рух. Масовий голод 1921-1923 рр. Впровадження непу в УСРР. Грошова реформа. Початок індустріалізації. Суспільно-політичне життя. Ліквідація багатопартійності.

Політика коренізації. Ставлення влади та населення до українізації. М. Скрипник. Національна політика радянської влади в УСРР. Кримська та Молдавська АСРР.

Релігійне життя в УСРР. УАПЦ. В. Липківський.

Форсована індустріалізація. Створення військово-промислового комплексу. Здобутки, прорахунки та наслідки індустріалізації. Згортання непу і перехід до директивної економіки.

«Хлібозаготівельні кризи» 1927-1928, 1928-1929 рр. Розкуркулення та насильницька колективізація. Опір селянства. Причини й перебіг Голодомору 1932-1933 рр. - геноциду українського народу. «Закон про 5 колосків». Примусові хлібозаготівлі. «Чорні дошки». Масштаби та наслідки Голодомору. Національно-демографічні зміни.

Формування культу особи Й. Сталіна. Порухення прав людини в умовах тоталітарного режиму. Масові репресії та їх ідеологічне виправдання. Політичні процеси 1920-х - початку 1930-х рр.

Згортання українізації. Посилення русифікаторської політики. Конституція УРСР 1937 р.

«Розстріляне відродження». «Великий терор» та його ідеологічне виправдання. Биківня та інші місця масових поховань жертв репресій. Антицерковна політика влади та її наслідки. Ліквідація УАПЦ.

Ідеологізація національно-культурного життя радянської України 1921-1939 рр. Освіта. Наука. Мистецькі спілки. Кінематограф. Митці «розстріляного відродження». Соціальний реалізм.

Тема 28 . Західноукраїнські землі в 1921-1939 рр.

Правовий статус західноукраїнських земель у складі Польщі. Економічне і соціальне становище населення. Національна політика Польщі. Осадництво. «Паціфікація».

Українські політичні партії. УНДО. В. Мудрий.

Українська військова організація (УВО) й Організація українських націоналістів (ОУН). Є. Коновалець.

Українські землі у складі Румунії. Татарбунарське повстання. Суспільно-політичне життя.

Українська національна партія (УНП). В. Залозецький.

Українські землі у складі Чехо-Словаччини. Правовий статус Закарпаття. Суспільно-політичне й економічне життя. Карпатська Україна. «Карпатська Січ». А. Волошин.

Культурне життя українських земель, які входили до складу Польщі, Румунії та Чехословаччини.

Тема 29 . Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

«Українське питання» у міжнародній політиці напередодні Другої світової війни. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Українці в польській армії.

Вступ Радянського Союзу у війну. Входження Східної Галичини, Волині, Північної Буковини, Хотинщини та Південної Бессарабії до складу УРСР. Радянська новоприєднаних територій. Правовий статус громадян на анексованих територіях. Масові політичні репресії 1939-1940 рр.

Політичне та соціально-економічне становище в Україні напередодні німецько-радянської війни. Бойові дії в 1941-1942 рр. Відступ Червоної Армії. Мобілізаційні заходи. Тактика «випаленої землі».

Окупація України військами Німеччини та її союзниками. Нацистський «новий порядок». Колабораціонізм. Остарбайтери. Концтабори. Масове знищення мирного населення. Голокост.

Опір окупантам. Український визвольний рух. С. Бандера. Проголошення Акта відновлення Української Держави. «Поліська січ». Створення УПА. Українсько-польське протистояння. Українська Головна Визвольна Рада (УГВР). Радянський партизанський рух.

Радянський наступ взимку 1942-1943 рр. Бої на Лівобережжі влітку-восени 1943 р.

Битва за Дніпро. Звільнення Києва. Вигнання німецьких військ та їх союзників із Правобережної та Південної України. Депортація з Криму кримських татар та інших народів. Завершення бойових дій на території України.

Українці у військових формуваннях держав Об'єднаних Націй у роки Другої світової війни. «Українське питання» на Ялтинській та Потсдамській конференціях. Ціна війни.

Культура в роки війни. Освіта і наука. Література. Образотворче мистецтво. Музика та кінематограф.

Тема 30 . Україна в перші повоєнні роки (1945 - початок 1950-х рр.)

Україна - співзасновниця ООН. Міжнародні договори другої половини 1940-х - початку 1950-х рр., встановлення кордонів УРСР. Участь УРСР в інших міжнародних організаціях.

Внутрішньополітичне й економічне становище УРСР. Особливості відбудовчого процесу. Масовий голод 1946-1947 рр. Зміцнення тоталітарного режиму. Ідеологічні кампанії.

Відновлення політики радянзації в західних областях України. Український визвольний рух у 1944-1950-х рр. Р. Шухевич. Обмін населенням між Польською Народною Республікою та УРСР. Масові депортації (1944-1946 рр.). Операції «Вісла» та «Захід». Ліквідація УГКЦ.

Культура в перші повоєнні роки (1945 - перша половина 1950-х рр.). Відбудова системи освіти. Наука. Література. Образотворче мистецтво. Музика та кінематограф. Становище творчої інтелігенції.

Тема 31. Україна в умовах політичної та економічної лібералізації (середина 1950-х - середина 1960-х рр.)

Внутрішньополітичне становище Української РСР у середині 50-х рр. Адміністративно-територіальні зміни. Вхідження Кримської області до складу УРСР. Стан промисловості та сільського господарства.

Початок лібералізації суспільного життя. Участь українців у повстаннях у сталінських концтаборах 1953-1954 рр. XX з'їзд КПРС. Реабілітація жертв сталінських репресій. «Відлига». Загострення боротьби серед вищого партійного керівництва України. Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Л. Лук'яненко.

Зміни в управлінні господарством. Раднаргоспи. Розвиток промисловості. Аграрна політика у другій половині 1950-х - першій половині 1960-х рр. «Хрущовські надпрограми».

Науково-технічна революція. Здобутки науки. Реформи освіти. Посилення русифікації. «Відлига» в мистецтві. «Шістдесятництво» в українській культурі. Розвиток спорту.

Тема 32. Україна у період загострення кризи радянської економіки (середина 1960-х - середина 1980-х рр.)

Спроби реформування командної економіки в другій половині 1960-х рр. Економічне становище УРСР у 1970-ті — на початку 1980-х рр. Продовольчі програми.

Ідеологічні орієнтири партійно-радянського керівництва. П. Шелест, В. Щербицький. Конституція УРСР 1978 р. Зміни в соціальній та національній структурі населення. Привілейоване становище партійних радянських працівників.

Дисидентський рух: течії, форми та методи боротьби. І. Дзюба «Інтернаціоналізм чи русифікація». Українська Гельсінська група. М. Руденко. Кримськотатарський національний рух. М. Джемільєв.

Розвиток освіти, науки, літератури. Формування опозиційних течій у культурі. Українське мистецтво. Досягнення українських спортсменів. Молодіжний неформальний рух в Україні.

Тема 33 . Розпад Радянського Союзу та проголошення незалежності (1985-1991 рр.)

Політика «прискорення» та її наслідки в Україні. Антиалкогольна кампанія. Стан економіки. Шахтарські страйки. Рівень життя населення.

«Гласність» і лібералізація. Зрушення у політичному житті України. Розгортання страйкового руху. Формування багатопартійної системи. Активізація національно-демократичного руху в другій половині 1980-х рр. Національні громадські організації і об'єднання. Релігійне відродження. Вихід УГКЦ з підпілля.

Вибори до Верховної Ради УРСР і місцевих рад 1990 р. Створення Автономної Республіки Крим (12 лютого 1991 р.). Декларація про державний суверенітет України. «Революція на граніті». Спроба державного перевороту в СРСР у серпні 1991 р.

Проголошення незалежності України та її міжнародне визнання. Розпад СРСР. Референдум і вибори Президента України 1 грудня 1991 р. Л. Кравчук.

Тема 34 . Україна в умовах незалежності (від 1991 р. до сьогодні)

Вихід незалежної України на міжнародну арену. Початок державотворчих процесів. Початок формування Збройних сил та правоохоронних органів України. Повернення кримських татар на історичну батьківщину. Статус Криму.

Позачергові вибори до Верховної Ради та дострокові президентські вибори у 1994 р. Конституція України 1996 р.

Стан економіки України у 1991—1998 рр. Соціальна диференціація суспільства. Запровадження національної валюти. Демографічні процеси. Трудова еміграція. Стан сільського господарства. Початок реформ в аграрному секторі.

Основні тенденції економічного розвитку України у 1998—2008 рр. Становлення олігархічної системи. Пошуки шляхів економічної стабілізації.

Початок інтеграції української економіки у європейський та світовий економічний простір.

Політична розбудова суспільства. Виборчі кампанії 1998 та 1999 рр. Л. Кучма. Рухи протесту початку 2000-х рр. Парламентські вибори 2002 р. Президентські вибори 2004 р. Конституційна реформа 2004 р.

Помаранчева революція 2004-2005 рр. В. Ющенко. Суспільно-політичне життя та соціально-економічний розвиток України у 2005-2013 рр. Конституційна реформа 2010 р. В. Янукович.

Формування зовнішньої політики України. Ядерне роззброєння. Україна в міжнародних організаціях. Загострення відносин із Російською Федерацією. Конфронтація навколо острова Тузла. «Газові» та «торговельні» війни з Росією.

Процес європейської інтеграції та його призупинення. Студентський майдан. Євромайдан. Революція гідності 2013-2014 рр. «Небесна Сотня».

Анексія та тимчасова окупація Криму Російською Федерацією. Агресія Росії проти України. Початок Антитерористичної операції (АТО) в Донецькій та Луганській областях.

Дострокові президентські вибори 2014 р. П. Порошенко. Угода про асоціацію між Україною й Європейським Союзом. Бойові дії на сході України (квітень 2014 - 2016 рр.). Реакція світової спільноти на агресію Російської Федерації. Процес мирного врегулювання: Мінські угоди та «нормандська четвірка». Формування громадянського суспільства. Соціально-економічний розвиток України у 2014-2016 рр.

Особливості культурного розвитку України (1991-2016 рр.). Релігійне життя. Зміни в системі національної освіти. Основні тенденції розвитку науки. Література і мистецтво. Євробачення 2005 та 2016 рр. Розвиток спорту та здобутки українських спортсменів. Чемпіонат Європи з футболу в Україні та Польщі 2012 р.

ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

ЗРАЗОК

КИЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ КОЛЕДЖ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Вступні випробування

Навчальна дисципліна Історія України

Екзаменаційний білет № ___

1. Християнізація Русі та її значення.
2. Гетьман І. Мазепа. Українська політика Петра І.

**Критерії оцінювання
знань вступників під час проведення вступного випробування
з історії України для вступу до
Київського державного коледжу туризму та готельного господарства у
2017 р.**

Вступні випробування з «Історії України» складають вступники в усній формі. В екзаменаційний білет є два теоретичні питання, які містять програмний матеріал з різних історичних періодів.

Члени комісії оцінюють відповідь вступника за 200-бальною шкалою, до сумарної оцінки відповіді додається 100 балів для того, щоб узгодити оцінювання вступника із ЗНО.

Оцінку «ВІДМІННО» (176 - 200 балів) отримує вступник, який володіє конкретно-історичними знаннями з курсу античної та середньовічної історії, історії нового та новітнього часу та історії України. Вступник повинен вміти аналізувати та узагальнювати історичні події, виділяти основні тенденції і закономірності в їх перебігу, розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, демонструвати обізнаність з джерелами та літературою, висловлювати власну думку і позицію щодо дискусійних проблем історії, критично оцінювати історичні факти та діяльність історичних осіб, вільно оперувати хронологією та науковою термінологією. Відповідь повинна бути ґрунтовною на всі питання, виклад думок логічний, аргументований.

Оцінку «ДОБРЕ» (150 - 175 балів) вступник отримує за відповідь, в якій розкрита основна суть екзаменаційних питань, зміст історичних процесів, достатнє розуміння проблеми. Відповідь, аргументована, але допущені незначні неточності при розкритті особливостей суспільних явищ та історичних подій. Вступник в цілому орієнтується в історичних датах, частково володіє відповідною науковою термінологією, однак не в повному об'ємі засвоїв фактичний матеріал та наявну джерельно-монографічну базу, чіткої власної оцінки історичним процесам не дає.

Оцінку «ЗАДОВІЛЬНО» (124 - 149 балів) вступник отримує за те, що поверхнево володіє теоретичним та фактичним матеріалом, не вміє застосовувати раніше засвоєні знання, не може дати повні та правильні відповіді на основні та додаткові питання. Вступник показує фрагментарну обізнаність щодо історичних джерел та літератури по питаннях білету.

Оцінку «НЕЗАДОВІЛЬНО» (100 - 123 бали) вступник отримує за відсутність знань по програмовому матеріалу з історії, про що засвідчує невміння аналізувати конкретний теоретичний та фактичний матеріал, незнання історичної термінології, не опрацювання основних джерел та літератури. Вступник не орієнтується в процесах історії українського народу. Немає логічності та послідовності викладу історичних подій та явищ.

**Список навчальної літератури
для підготовки до вступного випробування з історії України для
вступників**

1. Історія України. Посібник. О.Д. Бойко. Академвидав. 2016.-400с.
2. Історія України. Довідник. С.В. Кульчицький. «Літера».2017.-542с.
3. Історія України. Підручник, Смагін, О.І. Пометун. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015. – 216с.
4. Історія України. Підручник. Для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2015, - 272с. : іл.
5. Історія України. Підручник. Для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів / О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. – Х.: Вид-во «Ранок», 2015. – 240с.:іл.
6. Історія України. Підручник. Для 7 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ Ю.Ю. Свідерський,
7. Т.В. Ладиченко, Н.Ю. Ромашинин. – К.: Грамота, 2007. – 272с.:іл.
8. Історія України. Підручник. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ В.С. Власов. – Київ: Генеза, 2016. – 256с.:іл..
9. Історія України. Підручник. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ Г.К. Швидько,
10. П.О. Чорнобай. - Київ: Генеза, 2016. – 352 с.:іл..
11. Історія України. Підручник. Для 8 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ О.О. Гісем. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан,2016.
12. Історія України. Навчальний посібник. В.В. Світлична. Каравела. 2012.-400с.
13. Історія України. Підручник. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ О. Реєнт.,
О. Малій. – К.: Генеза,2009. – 240с.:іл., карти
14. Історія України. Підручник. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/Ф.Г. Турченко,
15. В.М. Мороко. – К.: Генеза,2009. – 352с.:іл., карти
16. Історія України. Підручник. Для 9 кл. загальноосвіт. навч. закладів/ О.К. Стуркевич. – К.: Грамота,2009. – 288с.:іл.

При підготовці до вступного випробування радимо також використовувати також інші чинні підручники та посібники з історії України, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З МАТЕМАТИКИ
для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти на
здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

1. ВСТУП

Програма вступних випробувань з математики охоплює всі розділи шкільного курсу.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти абітурієнт. Також наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступне випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного екзамену з математики.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Абітурієнт повинен знати та вміти:

- будувати математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ та досліджувати ці моделі засобами математики;
- виконувати математичні розрахунки (виконувати дії з числами, поданими в різних формах, дії з відсотками, складати та розв'язувати задачі на пропорції, наближені обчислення тощо);
- виконувати перетворення виразів (розуміти змістове значення кожного елемента виразу, знаходити допустимі значення змінних, знаходити числові значення виразів при заданих значеннях змінних тощо);
- будувати й аналізувати графіки найпростіших функціональних залежностей, досліджувати їхні властивості;
- розв'язувати рівняння, нерівності та їх системи, розв'язувати текстові задачі за допомогою рівнянь, нерівностей та їхніх систем;
- знаходити на рисунках геометричні фігури та встановлювати їхні властивості;
- знаходити кількісні характеристики геометричних фігур (довжини, величини кутів, площі, об'єми);
- розв'язувати найпростіші комбінаторні задачі та обчислювати ймовірності випадкових подій;
- аналізувати інформацію, що подана в графічній, табличній, текстовій та інших формах.

3. РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

АЛГЕБРА І ПОЧАТКИ АНАЛІЗУ
ЧИСЛА І ВИРАЗИ

Дійсні числа (натуральні, цілі, раціональні та ірраціональні), їх порівняння та дії з ними. Числові множини та співвідношення між ними.

Відношення та пропорції. Відсотки. Основні задачі на відсотки.

Раціональні, ірраціональні, степеневі, показникові, логарифмічні, тригонометричні вирази та їхні перетворення.

РІВНЯННЯ, НЕРІВНОСТІ ТА ЇХ СИСТЕМИ

Лінійні, квадратні, раціональні, ірраціональні, показникові, логарифмічні, тригонометричні рівняння, нерівності та їх системи. Застосування рівнянь, нерівностей та їх систем до розв'язування текстових задач.

ФУНКЦІЇ

Лінійні, квадратичні, степеневі, показникові, логарифмічні та тригонометричні функції, їх основні властивості. Числові послідовності.

Похідна функції, її геометричний та фізичний зміст. Похідні елементарних функцій. Правила диференціювання.

Дослідження функції за допомогою похідної. Побудова графіків функцій.

Первісна та визначений інтеграл. Застосування визначеного інтеграла до обчислення площ криволінійних трапецій.

ЕЛЕМЕНТИ КОМБІНАТОРИКИ, ПОЧАТКИ ТЕОРІЇ ЙМОВІРНОСТЕЙ ТА ЕЛЕМЕНТИ СТАТИСТИКИ

Перестановки (без повторень). Комбінаторні правила суми та добутку. Ймовірність випадкової події. Вибіркові характеристики.

ГЕОМЕТРІЯ

ПЛАНІМЕТРІЯ

Найпростіші геометричні фігури на площині та їх властивості. Коло та круг. Трикутники. Чотирикутник. Многокутники. Геометричні величини та їх вимірювання. Координати та вектори на площині. Геометричні перетворення.

СТЕРЕОМЕТРІЯ

Прямі та площини у просторі. Многогранники, тіла і поверхні обертання. Координати та вектори у просторі.

4. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Алгебра

1. Натуральні числа і нуль. Читання і запис натуральних чисел. Порівняння натуральних чисел. Додавання, віднімання, множення та ділення натуральних чисел.

2. Подільність натуральних чисел. Дільники і кратні натурального числа. Парні і непарні числа.

3. Ознаки подільності на 2, 3, 5, 9, 10. Ділення з остачею.

4. Прості і складені числа. Розкладання натурального числа на прості множники. Найбільший спільний дільник, найменше спільне кратне.
5. Звичайні дроби. Порівняння звичайних дробів. Правильний і неправильний дріб. Ціла та дробова частина числа.
6. Основна властивість дроби. Скорочення дроби. Основні задачі на дроби.
7. Середнє арифметичне кількох чисел.
8. Степінь з натуральним і раціональним показником. Арифметичний корінь та його властивості.
9. Логарифми та їхні властивості. Основна логарифмічна тотожність.
10. Одночлен і многочлен. Дії над ними. Формули скороченого множення.
11. Многочлен з однією змінною. Корінь многочлена (на прикладі квадратного тричлена).
12. Прямокутна система координат. Координати точки.
13. Поняття функції. Способи задання функції. Область визначення, область значень функції. Функція, обернена до даної. Складена функція. Графік функції.
14. Зростання і спадання функції; періодичність, парність, непарність.
15. Достатня умова зростання (спадання) функції на проміжку.
16. Поняття екстремуму функції. Необхідна умова екстремуму функції.
17. Найбільше і найменше значення функції на проміжку.
18. Лінійна функція, її графік та властивості.
19. Функції $y = \frac{k}{x}$, її графік та властивості.
20. Функції $y = \sqrt{x}$, її графік та властивості.
21. Квадратична функція, її графік та властивості.
22. Функція $y = x^n, n \in \mathbb{Q}$.
23. Функція $y = a^x, a > 0, a \neq 1$.
24. Функція $y = \log_a x, a > 0, a \neq 1$.
25. Функція $y = \sin x$.
26. Функція $y = \cos x$.
27. Функція $y = \operatorname{tg} x$.
28. Функція $y = \operatorname{ctg} x$.
29. Формули зведення.
30. Формули додавання та їх наслідки.
31. Тригонометричні функції подвійного аргументу.
32. Перетворення суми і різниці однойменних тригонометричних функцій та формули перетворення добутку тригонометричних функцій в суму.
33. Рівняння. Розв'язування рівнянь, корені рівняння. Рівносильні рівняння.
34. Нерівності. Розв'язування нерівностей. Рівносильні нерівності.

35. Системи рівнянь і системи нерівностей. Розв'язування систем. Розв'язок системи. Рівносильні системи рівнянь.
36. Арифметична прогресія. Формули n-го члена і суми n перших членів прогресії.
37. Геометрична прогресія. Формули n-го члена і суми n перших членів прогресії. Нескінченна геометрична прогресія зі знаменником $|q| < 1$ та її сума.
38. Означення похідної, її фізичний та геометричний зміст.
39. Похідні суми, добутку, частки функцій.
40. Перестановки (без повторень), розміщення (без повторень), комбінації (без повторень). Комбінаторні правила суми і добутку.

Геометрія

1. Пряма, промінь, відрізок, ламана; довжина відрізка. Кут, величина кута.
2. Вертикальні та суміжні кути. Паралельні прямі. Рівність і подібність геометричних фігур. Відношення площ подібних фігур.
3. Приклади перетворення геометричних фігур, види симетрії.
4. Вектори. Операції над векторами. Координати вектора.
5. Координати точки. Формула координат середини відрізка.
6. Многокутник. Опуклий многокутник. Вершини, сторони, діагоналі многокутника.
7. Трикутник. Види трикутників. Медіана, бісектриса, висота трикутника, їхні властивості.
8. Співвідношення між сторонами та кутами прямокутного трикутника.
9. Паралелограм, його основні властивості.
10. Прямокутник, його основні властивості.
11. Ромб, його основні властивості.
12. Квадрат, його основні властивості.
13. Трапеція, її основні властивості.
14. Теорема Фалеса.
15. Середня лінія трикутника, трапеції.
16. Коло і круг. Центр, діаметр, радіус, хорда, січна. Дотична до кола. Дуга кола. Сектор, сегмент.
17. Центральні та вписані кути, їхні властивості.
18. Теорема синусів.
19. Теорема косинусів.
20. Формули площ квадрата, прямокутника, трикутника, паралелограма, трапеції.
21. Довжина кола і довжина дуги кола. Радіанна міра кута. Площа круга і площа сектора.
22. Площина. Паралельні площини та площини, що перетинаються.
23. Паралельність прямої і площини.
24. Кут прямої з площиною. Перпендикуляр до площини.
25. Двогранні кути. Лінійний кут двогранного кута. Перпендикулярність

двох площин.

26. Многогранники. Вершини, ребра, грані, діагоналі многогранника. Пряма і похила призми. Правильна призма. Паралелепіеди, їхні види.

27. Многогранники. Вершини, ребра, грані, діагоналі многогранника. Піраміда. Правильна піраміда. Паралелепіеди, їхні види.

28. Циліндр, його елементи. Площа поверхні і об'єм.

29. Конус, його елементи. Площа поверхні і об'єм.

30. Сфера і куля, їх елементи. Площа поверхні і об'єм.

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

ЗРАЗОК

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1.

Знайдіть область визначення функції $y = \arccos(x + 2)$.

2. Розв'яжіть задачу.

Площина γ паралельна стороні AB трикутника ABC та перетинає сторони AC і BC відповідно в точках D і E . Знайдіть AC , якщо $AD = 8$ см, $DE = 3$ см, $AB = 9$ см.

3. Розв'яжіть задачу.

Знайдіть площу фігури, обмеженої лініями $y = x^2$ та $y = x + 2$.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ №

1.

Знайдіть $\sin \alpha$, якщо $\cos \alpha = -0,8$ і $\frac{\pi}{2} < \alpha < \pi$.

2.

Знайдіть число x , якщо $\lg x = \frac{2}{3}\lg 27 + 3\lg 2 - \frac{1}{2}\lg 36$.

3. Розв'яжіть задачу.

Висота конуса дорівнює 4 см. Площа перерізу конуса площиною, що паралельна його основі, дорівнює половині площі основи. Знайдіть відстань від вершини конуса до перерізу.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ З МАТЕМАТИКИ

Для оцінювання знань абітурієнтів застосовуються критерії та шкала оцінювання.

До навчальних досягнень абітурієнтів з математики, які підлягають оцінюванню, належать:

- теоретичні знання, що стосуються математичних понять, тверджень, теорем, властивостей, ознак, методів та ідей математики;
- знання, що стосуються способів діяльності, які можна подати у вигляді системи дій (правила, алгоритми);
- здатність безпосередньо здійснювати уже відомі способи діяльності відповідно до засвоєних правил, алгоритмів (наприклад, виконувати певне тотожне перетворення виразу, розв'язувати рівняння певного виду, виконувати геометричні побудови, досліджувати функцію на монотонність, розв'язувати текстові задачі розглянутих типів тощо);
- здатність застосовувати набуті знання і вміння для розв'язання навчальних і практичних задач, коли шлях, спосіб такого розв'язання потрібно попередньо визначити (знайти) самому.

Оцінювання якості математичної підготовки учнів з математики здійснюється в двох аспектах: рівень оволодіння теоретичними знаннями та якість практичних умінь і навичок, здатність застосовувати вивчений матеріал під час розв'язування задач і вправ.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
I. Початковий	1	Абітурієнт розпізнає один із кількох запропонованих математичних об'єктів (символів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших; читає і записує числа, переписує даний математичний вираз, формулу; зображує найпростіші геометричні фігури (малює ескіз)
	2	Абітурієнт виконує однокрокові дії з числами, найпростішими математичними виразами; впізнає окремі математичні об'єкти і пояснює свій вибір
	3	Абітурієнт порівнює дані або словесно описані математичні об'єкти за їх суттєвими властивостями; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання
II. Середній	4	Абітурієнт відтворює означення математичних понять і формулювання тверджень; називає елементи математичних об'єктів; формулює деякі властивості математичних об'єктів; виконує за зразком завдання обов'язкового рівня
	5	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій прикладами із пояснень вчителя або підручника; розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням

	6	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням; записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки
III. Достатній	7	Абітурієнт застосовує означення математичних понять та їх властивостей для розв'язання завдань у знайомих ситуаціях; знає залежності між елементами математичних об'єктів; самостійно виправляє вказані йому помилки; розв'язує завдання, передбачені програмою, без достатніх пояснень
	8	Абітурієнт володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; частково аргументує математичні міркування й розв'язування завдань
	9	Абітурієнт вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; розв'язує завдання з достатнім поясненням
V. Високий	0	1 Знання, вміння й навички абітурієнта повністю відповідають вимогам програми, зокрема: абітурієнт усвідомлює нові для нього математичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з достатнім обґрунтуванням; розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням
	1	1 Абітурієнт вільно і правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; використовує набуті знання і вміння в незнайомих для нього ситуаціях; знає, передбачені програмою, основні методи розв'язання завдання і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням
	2	1 Абітурієнт виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання математичної проблеми; вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; здатний до розв'язування нестандартних задач і вправ

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ІСПИТУ З МАТЕМАТИКИ

Оцінювання знань абітурієнтів з математики проводиться під час іспиту, що проводиться в усній формі. Оцінювання здійснюється за 12-ти бальною шкалою.

Білет вступних іспитів складається з трьох практичних завдань відкритої форми з розгорнутою відповіддю. Перше запитання оцінюється максимально в 3 бали, друге завдання максимально оцінюється в 4 бали, третє – максимально в 5 балів. Сумарна кількість балів становить 12, що відповідає оцінці 12.

Оцінювання якості математичної підготовки абітурієнтів ставить за мету - перевірити здатність до застосування вивченого матеріалу під час розв'язання задач і вправ.

Якщо абітурієнт, в першому завданні білета, повністю розв'язав задачу і отримав правильну відповідь, то він за відповідь отримує 3 бали. Якщо абітурієнт знайшов правильний шлях розв'язання, але зробив технічну(арифметичну) помилку, то знімається 1 бал, тобто він отримує за завдання 2 бали.

Якщо абітурієнт провів менше половини міркувань або записав вірно математичні формули, то знімається 2 бали, тобто він отримує за завдання 1 бал.

Друге завдання білету вважається виконаними правильно, якщо абітурієнт навів розгорнутий запис розв'язування, може обґрунтувати кожен етап і дав правильну відповідь. В цьому випадку він отримує 4 бали. Якщо абітурієнт знайшов правильний шлях розв'язання, але зробив технічну(арифметичну) помилку, то знімається 1 бал, тобто він отримує 3 бали. Якщо абітурієнт не отримав правильний розв'язок внаслідок допущених логічних помилок, але виконав більше як половину логічних кроків правильно, то він може отримати 2 бали, якщо ж він провів менше половини міркувань або вірно записав формули, які можна застосувати при розв'язанні задачі, то отримує 1 бал.

Третє завдання білету вважається виконаними правильно, якщо абітурієнт навів розгорнутий запис розв'язування з обґрунтуванням кожного етапу і дав правильну відповідь. В цьому випадку він отримує 5 балів. Якщо абітурієнт знайшов правильний шлях розв'язання, але зробив незначну технічну(арифметичну) помилку, то знімається 1 бал і він отримує 4 бали. Якщо абітурієнт не отримав правильний розв'язок внаслідок допущених незначних логічних помилок, але виконав більше як половину логічних кроків правильно, то знімається 2 бали і він отримує за виконане завдання 3 бали, якщо ж він провів менше половини міркувань вірно, то знімається 3 бали і абітурієнт отримує 2 бали. Якщо ж студент, розпочав розв'язання (виконав вірно малюнок, записав формули, які б можна було застосувати, тощо), то він отримує 1 бал.

Перед початком іспиту абітурієнтів ознайомлюють з вимогами оформлення вступної роботи, попереджають про необхідність обґрунтувань при виконанні завдань практичного характеру, акуратно виконувати малюнки, що супроводжують відповіді на завдання білета, оскільки, в разі апелювання рішення

екзаменатора, відповідь абітурієнта оцінюють за записами, які він зробив під час підготовки до відповіді. Для підготовки відповіді на отриманий білет абітурієнту надається 35хв.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні підручники та навчальні посібники:

1. Алгебра і початки аналізу : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень / А. Г. Мерзляк, Д. А. Номіровський, В. Б. Полонський, М. С. Якір. — Х. : Гімназія, 2010. — 352 с. : іл. (1 - 111 ст.)
2. Є. П. Нелін. Алгебра і початки аналізу : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів: академ. рівень. — Х. : Гімназія, 2010. — 416 с. : іл.
3. Алгебра. 11 клас : підруч. для загальноосвіт. навчальн. закладів : академ. рівень, проф. рівень / А.Г.Мерзляк, Д.А.Номіровський, В.Б.Полонський, М.С.Якір. — Х. : Гімназія, 2011. — 431 с. : іл.
4. Алгебра. 11 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень, проф. рівень / Є. П. Нелін, О. Є. Долгова. — Х. : Гімназія, 2011. — 448 с. : іл.
5. Геометрія : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: академічний рівень / М. І. Бурда, Н. А. Тарасенкова. - К. Зодіак-ЕКО, 2010. - 176 с.: іл.
6. Геометрія : 10 кл. : академ. рівень : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / О.Я.Білянiна, Г.І.Білянiн, В.О.Швець. - К.: Генеза, 2010. - 256 с : іл.
7. Геометрія. 10 клас. Академічний рівень: Підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / А. П. Єршова, В. В. Голобородько, О. Ф. Крижановський, С. В. Єршов. — Х.: Вид-во «Ранок»,2010. — 240 с: іл.
8. Геометрія : дворівн. підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів: академ. і профільн. рівні / Є. П. Нелін. — Х. : Гімназія, 2010.— 240 с. : іл.
9. Геометрія: 11 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл.: академ. рівень, профіл. рівень / Г.П.Бевз, В.Г.Бевз, Н.Г.Владімірова, В.М.Владіміров. (К. : Генеза, 2011. -336 с.: іл. - Бібліогр.: с. 310.
10. Геометрія : 11 кл. : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. : академ. рівень, профіл. рівень / Г.В.Апостолова; упорядкування завдань: Лiпчевського Л.В. [та iн.]. (К. : Генеза, 2011. - 304 с. : іл.)
11. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Слiпенько А.К. Математика (пiдручник для студентiв ВНЗ I-II р.а. технiчних спецiальностей) – К.: Вища школа, 2001
12. Лейфура В.М. та iншi. Математика (пiдручник для пiдготовки молодших спецiалiстiв екoномiчних спецiальностей) – К.: Технiка, 2003
13. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Слiпенько А.К. Дидактичнi матерiали з математики (навчальний посiбник для студентiв ВНЗ I-II р.а.) – К.: Вища школа, 2001
14. Бурда М.І., Дубинчук О.С., Мальований Ю.І. Математика (пiдручник для навчальних закладiв освiти гуманiтарного профiлю), 10-11 кл. – К.: Освiта, 2001

15. Бурда М.І. Математика, 10-11 кл. – К.: Освіта, 2005
16. Бевз Г.П. Алгебра і початки аналізу (підручник для шкіл, ліцеїв, гімназій гуманітарного напрямку), 10-11 кл. – К.: ТОВ «Бліц», 2005
17. Шкіль М.І., Слепкань З.І., Дубинчук О.С. Алгебра і початки аналізу (підручник), 10-11 кл. – К.: Зодіак – ЕКО, 2002.
18. Бевз Г.П. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10-11 класу загальноосвітніх навчальних закладів – К.: Освіта, 2005
19. Погорелов О.В. Геометрія: Планіметрія: Підруч. для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів – К.: Школяр, 2004, Освіта, 2001
20. Бевз Г.П. та інші. Геометрія: Підручник для шкіл з поглибленим вивченням математики), 10-11 кл. – К.: Освіта, 2000, 2005
21. Шкіль М.І, Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10 кл. з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2005
22. Шкіль М.І, Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 11 кл. з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2005
23. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. Алгебра та початки аналізу. За ред. Слепкань З.І. 11 кл. – Х.: Гімназія, 2005
24. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. Геометрія. За ред. Слепкань З.І. 11 кл. – Х.: Гімназія, 2005
25. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенько А.К. Геометрія (підручник для шкіл (класів) технічного профілю), 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004
26. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенько А.К. Алгебра і початки аналізу (підручник), 10, 11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
27. Тадеєв В.О. Геометрія (підручник). 10, 11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
28. Бевз Г.П. та інші. Геометрія: Підручник для 10 – 11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Вежа, 2004

Додаткові підручники та посібники:

1. Слепкань З.І., Грохольська А.В. Збірник задач з алгебри і початків аналізу, 10-11 кл. – К.: Підручники і посібники, 2003
2. Бродський Я.С., Павлов О.Л. Математика. Тести для самостійної роботи та контролю знань, 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
3. Афанасьєва О.М. та інші. Дидактичний матеріал з геометрії, 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
4. Прокопенко Н.С., Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика. Збірник завдань для тематичного оцінювання знань, 10, 11 кл. – К.: КІМО, 2001

5. Стадник Л.Г., Гальперина А.Р. Варіанти завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. Алгебра. Геометрія. 10 кл. – Х.: Ранок, 2003
6. Стадник Л.Г., Маркова І.С. Варіанти завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. Алгебра. Геометрія. 11 кл. – Х.: Ранок, 2003
7. Роева Т.Г., Хроленко Н.Ф. Алгебра і початки аналізу в таблицях. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2003
8. Бродський Я.С. Тести із стереометрії, 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004
9. Максименко Ю.О. Збірник завдань для підготовки випускників до зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів з математики, 11 кл. – Х.: Торсінг плюс, 2006
10. Богданова Л.Г., Кінащук Н.Л. Зовнішнє оцінювання. Математика. 11 кл. Х.: Гімназія, 2007
11. Хроленко Н.Ф., Леонова С.Ю. Завдання для поточного оцінювання. Алгебра. Книга для вчителя. 10 кл. – К.: Країна мрій, 2003
12. Роева Т.Г. Завдання для поточного оцінювання. Алгебра. Книга для вчителя. 11 кл. – К.: Країна мрій, 2005
13. Роева Т.Г. Завдання для поточного оцінювання. Геометрія. Книга для вчителя. 11 кл. – К.: Країна мрій, 2005
14. Роева Т.Г., Адруг Л.М. Алгебра і початки аналізу. Завдання для тематичного оцінювання. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2007
15. Роева Т.Г., Адруг Л.М. Геометрія Завдання для тематичного оцінювання. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2007
16. Роева Т.Г., Адруг Л.М. Математика. Інтегровний курс. Тематичне оцінювання. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2007
17. Лагно В.І., Москаленко О.А. та інші. Математика. Тести, 5-12 кл. – К.: Академія, 2007
18. Захарійченко О.В., Школьний Ю.В. Тестові завдання з математики. – К.: Генеза, 2007

ПРОГРАМА ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ З МАТЕМАТИКИ (співбесіда)

для вступників, які вступають на основі повної загальної середньої освіти на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста

1. ВСТУП

Програма вступних випробувань з математики охоплює всі розділи шкільного курсу.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти

абітурієнт. Також наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступне випробування. Цей перелік дасть можливість абітурієнту систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного екзамену з математики.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Абітурієнт повинен знати та вміти:

- будувати математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ та досліджувати ці моделі засобами математики;
- виконувати математичні розрахунки (виконувати дії з числами, поданими в різних формах, дії з відсотками, складати та розв'язувати задачі на пропорції, наближені обчислення тощо);
- виконувати перетворення виразів (розуміти змістове значення кожного елемента виразу, знаходити допустимі значення змінних, знаходити числові значення виразів при заданих значеннях змінних тощо);
- будувати й аналізувати графіки найпростіших функціональних залежностей, досліджувати їхні властивості;
- розв'язувати рівняння, нерівності та їх системи, розв'язувати текстові задачі за допомогою рівнянь, нерівностей та їхніх систем;
- знаходити на рисунках геометричні фігури та встановлювати їхні властивості;
- знаходити кількісні характеристики геометричних фігур (довжини, величини кутів, площі, об'єми);
- розв'язувати найпростіші комбінаторні задачі та обчислювати ймовірності випадкових подій;
- аналізувати інформацію, що подана в графічній, табличній, текстовій та інших формах.

3. РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

АЛГЕБРА І ПОЧАТКИ АНАЛІЗУ ЧИСЛА І ВИРАЗИ

Дійсні числа (натуральні, цілі, раціональні та ірраціональні), їх порівняння та дії з ними. Числові множини та співвідношення між ними.

Відношення та пропорції. Відсотки. Основні задачі на відсотки.

Раціональні, ірраціональні, степеневі, показникові, логарифмічні, тригонометричні вирази та їхні перетворення.

РІВНЯННЯ, НЕРІВНОСТІ ТА ЇХ СИСТЕМИ

Лінійні, квадратні, раціональні, ірраціональні, показникові, логарифмічні, тригонометричні рівняння, нерівності та їх системи. Застосування рівнянь, нерівностей та їх систем до розв'язування текстових задач.

ФУНКЦІЇ

Лінійні, квадратичні, степеневі, показникові, логарифмічні та тригонометричні функції, їх основні властивості. Числові послідовності.

Похідна функції, її геометричний та фізичний зміст. Похідні елементарних функцій. Правила диференціювання.

Дослідження функції за допомогою похідної. Побудова графіків функцій.

Первісна та визначений інтеграл. Застосування визначеного інтеграла до обчислення площ криволінійних трапецій.

ЕЛЕМЕНТИ КОМБІНАТОРИКИ, ПОЧАТКИ ТЕОРІЇ ЙМОВІРНОСТЕЙ ТА ЕЛЕМЕНТИ СТАТИСТИКИ

Перестановки (без повторень). Комбінаторні правила суми та добутку. Ймовірність випадкової події. Вибіркові характеристики.

ГЕОМЕТРІЯ ПЛАНІМЕТРІЯ

Найпростіші геометричні фігури на площині та їх властивості. Коло та круг. Трикутники. Чотирикутник. Многокутники. Геометричні величини та їх вимірювання. Координати та вектори на площині. Геометричні перетворення.

СТЕРЕОМЕТРІЯ

Прямі та площини у просторі. Многогранники, тіла і поверхні обертання. Координати та вектори у просторі.

4. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

Алгебра

41. Натуральні числа і нуль. Читання і запис натуральних чисел. Порівняння натуральних чисел. Додавання, віднімання, множення та ділення натуральних чисел.

42. Подільність натуральних чисел. Дільники і кратні натурального числа. Парні і непарні числа.

43. Ознаки подільності на 2, 3, 5, 9, 10. Ділення з остачею.

44. Прості і складені числа. Розкладання натурального числа на прості множники. Найбільший спільний дільник, найменше спільне кратне.

45. Звичайні дроби. Порівняння звичайних дробів. Правильний і неправильний дріб. Ціла та дробова частина числа.

46. Основна властивість дроби. Скорочення дроби. Основні задачі на дроби.

47. Середнє арифметичне кількох чисел.

48. Степінь з натуральним і раціональним показником. Арифметичний корінь та його властивості.

49. Логарифми та їхні властивості. Основна логарифмічна тотожність.

50. Одночлен і многочлен. Дії над ними. Формули скороченого множення.
51. Многочлен з однією змінною. Корінь многочлена (на прикладі квадратного тричлена).
52. Прямокутна система координат. Координати точки.
53. Поняття функції. Способи задання функції. Область визначення, область значень функції. Функція, обернена до даної. Складена функція. Графік функції.
54. Зростання і спадання функції; періодичність, парність, непарність.
55. Достатня умова зростання (спадання) функції на проміжку.
56. Поняття екстремуму функції. Необхідна умова екстремуму функції.
57. Найбільше і найменше значення функції на проміжку.
58. Лінійна функція, її графік та властивості.
59. Функції $y = \frac{k}{x}$, її графік та властивості.
60. Функції $y = \sqrt{x}$, її графік та властивості.
61. Квадратична функція, її графік та властивості.
62. Функція $y = x^n, n \in \mathcal{Q}$.
63. Функція $y = a^x, a > 0, a \neq 1$
64. Функція $y = \log_a x, a > 0, a \neq 1$
65. Функція $y = \sin x$.
66. Функція $y = \cos x$.
67. Функція $y = \operatorname{tg} x$.
68. Функція $y = \operatorname{ctg} x$.
69. Формули зведення.
70. Формули додавання та їх наслідки.
71. Тригонометричні функції подвійного аргументу.
72. Перетворення суми і різниці однойменних тригонометричних функцій та формули перетворення добутку тригонометричних функцій в суму.
73. Рівняння. Розв'язування рівнянь, корені рівняння. Рівносильні рівняння.
74. Нерівності. Розв'язування нерівностей. Рівносильні нерівності.
75. Системи рівнянь і системи нерівностей. Розв'язування систем. Розв'язок системи. Рівносильні системи рівнянь.
76. Арифметична прогресія. Формули n-го члена і суми n перших членів прогресії.
77. Геометрична прогресія. Формули n-го члена і суми n перших членів прогресії. Нескінченна геометрична прогресія зі знаменником $|q| < 1$ та її сума.
78. Означення похідної, її фізичний та геометричний зміст.
79. Похідні суми, добутку, частки функцій.
80. Перестановки (без повторень), розміщення (без повторень), комбінації (без повторень). Комбінаторні правила суми і добутку.

Геометрія

31. Пряма, промінь, відрізок, ламана; довжина відрізка. Кут, величина кута.
32. Вертикальні та суміжні кути. Паралельні прямі. Рівність і подібність геометричних фігур. Відношення площ подібних фігур.
33. Приклади перетворення геометричних фігур, види симетрії.
34. Вектори. Операції над векторами. Координати вектора.
35. Координати точки. Формула координат середини відрізка.
36. Многокутник. Опуклий многокутник. Вершини, сторони, діагоналі многокутника.
37. Трикутник. Види трикутників. Медіана, бісектриса, висота трикутника, їхні властивості.
38. Співвідношення між сторонами та кутами прямокутного трикутника.
39. Паралелограм, його основні властивості.
40. Прямокутник, його основні властивості.
41. Ромб, його основні властивості.
42. Квадрат, його основні властивості.
43. Трапеція, її основні властивості.
44. Теорема Фалеса.
45. Середня лінія трикутника, трапеції.
46. Коло і круг. Центр, діаметр, радіус, хорда, січна. Дотична до кола. Дуга кола. Сектор, сегмент.
47. Центральні та вписані кути, їхні властивості.
48. Теорема синусів.
49. Теорема косинусів.
50. Формули площ квадрата, прямокутника, трикутника, паралелограма, трапеції.
51. Довжина кола і довжина дуги кола. Радіанна міра кута. Площа круга і площа сектора.
52. Площина. Паралельні площини та площини, що перетинаються.
53. Паралельність прямої і площини.
54. Кут прямої з площиною. Перпендикуляр до площини.
55. Двогранні кути. Лінійний кут двогранного кута. Перпендикулярність двох площин.
56. Многогранники. Вершини, ребра, грані, діагоналі многогранника. Пряма і похила призми. Правильна призма. Паралелепіеди, їхні види.
57. Многогранники. Вершини, ребра, грані, діагоналі многогранника. Піраміда. Правильна піраміда. Паралелепіеди, їхні види.
58. Циліндр, його елементи. Площа поверхні і об'єм.
59. Конус, його елементи. Площа поверхні і об'єм.
60. Сфера і куля, їх елементи. Площа поверхні і об'єм

5. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

61.ЗРАЗОК

62.ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № _____

63.В завданнях 1.1-1.12 оберіть правильну на Вашу думку відповідь. Кожне завдання має чотири варіанти відповідей, з яких тільки одна відповідь правильна

64.

1.1. Обчисліть $18 \cdot 3\frac{1}{3}$.

- А) $54\frac{1}{6}$;   Б) 60;   В) $54\frac{1}{3}$;   Г) $5\frac{2}{5}$.

1.2. Яка з пар чисел є розв'язком рівняння $x - y = 5$?

- А) (6; -1);   Б) (2; 7);   В) (7; 2);   Г) (-2; -6).

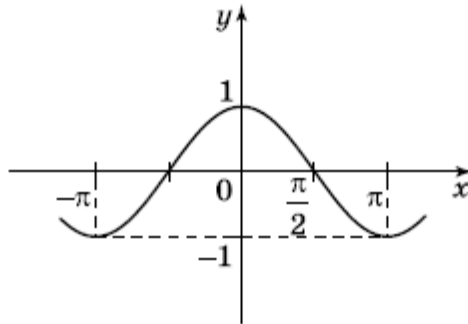
1.3. Спростіть вираз $2a^{-3}b \cdot (-5a^4b^7)$.

- А) $-10ab^8$;   Б) $-10a^{-12}b^7$;   В) $10ab^8$;   Г) $-10a^{-1}b^8$.

1.4. Послідовність (b_n) є геометричною прогресією. Знайдіть знаменник цієї прогресії, якщо $b_1 = 10$, $b_2 = 5$.

- А) -5;   Б) 5;   В) 2;   Г) 0,5.

1.5. Графік якої із запропонованих функцій зображено на рисунку?

- А) $y = \cos x$;   Б) $y = \sin x$;   В) $y = \operatorname{tg} x$;   Г) $y = \operatorname{ctg} x$.

1.6. Розв'яжіть рівняння $\log_3(x^2 + 2x + 1) = 0$.

- А) -1;   В) -2, 0;
Б) 0, 2;   Г) рівняння не має розв'язків.

1.7. Знайдіть $y'(-1)$, якщо $y(x) = x^2$.

- А) -1;   Б) 1;   В) 2;   Г) -2.

1.8. Швидкість руху матеріальної точки задається рівнянням $v(t) = 2t - 1$ (м/с). Знайдіть рівняння руху $s = s(t)$, якщо в момент часу $t = 3$ с ця точка пройшла відстань $s = 8$ м.

- А) $s(t) = t^2 - t + 8$;   В) $s(t) = t^2 + t - 4$;
Б) $s(t) = t^2 - t + 2$;   Г) $s(t) = 2t^2 - t - 7$.

- 1.9. Площа паралелограма дорівнює 24 см^2 , а одна з його сторін – 6 см. Знайдіть висоту паралелограма, проведену до цієї сторони.
 А) 8 см;   Б) 4 см;   В) 2 см;   Г) 3 см.
- 1.10. Знайдіть градусну міру кута при вершині рівнобедреного трикутника, якщо кут при основі цього трикутника дорівнює 48° .
 А) 132° ;   Б) 36° ;   В) 66° ;   Г) 84° .
- 1.11. Яка з наведених точок належить координатній площині xz ?
 А) $M(0; -5; 0)$;   В) $T(-3; 0; 2)$;
 Б) $N(4; -12; 0)$;   Г) $K(0; -2; 12)$.
- 1.12. Довжина кола основи циліндра дорівнює 6л см, а довжина твірної – 5 см. Знайдіть площу осевого перерізу циліндра.
 А) 30 см^2 ;   Б) 15 см^2 ;   В) 60 см^2 ;   Г) $30\pi \text{ см}^2$.

Затверджено на засіданні предметної комісії з математики

Протокол № ____ від _____

Голова комісії

О.А.

Тесленко

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ З МАТЕМАТИКИ

Для оцінювання знань абітурієнтів застосовуються критерії та шкала оцінювання.

До навчальних досягнень абітурієнтів з математики, які підлягають оцінюванню, належать:

- теоретичні знання, що стосуються математичних понять, тверджень, теорем, властивостей, ознак, методів та ідей математики;

- знання, що стосуються способів діяльності, які можна подати у вигляді системи дій (правила, алгоритми);

- здатність безпосередньо здійснювати уже відомі способи діяльності відповідно до засвоених правил, алгоритмів (наприклад, виконувати певне тотожне перетворення виразу, розв'язувати рівняння певного виду, виконувати геометричні побудови, досліджувати функцію на монотонність, розв'язувати текстові задачі розглянутих типів тощо);

- здатність застосовувати набуті знання і вміння для розв'язання навчальних і практичних задач, коли шлях, спосіб такого розв'язання потрібно попередньо визначити (знайти) самому.

Оцінювання якості математичної підготовки учнів з математики здійснюється в двох аспектах: рівень оволодіння теоретичними знаннями та якість практичних умінь і навичок, здатність застосовувати вивчений матеріал під час розв'язування задач і вправ.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
І. Початковий	1	Абітурієнт розпізнає один із кількох запропонованих математичних об'єктів (символів, виразів, геометричних фігур тощо), виділивши його серед інших; читає і записує числа, переписує даний математичний вираз, формулу; зображує найпростіші геометричні фігури (малює ескіз)
	2	Абітурієнт виконує однокрокові дії з числами, найпростішими математичними виразами; впізнає окремі математичні об'єкти і пояснює свій вибір
	3	Абітурієнт порівнює дані або словесно описані математичні об'єкти за їх суттєвими властивостями; за допомогою вчителя виконує елементарні завдання
ІІ. Середній	4	Абітурієнт відтворює означення математичних понять і формулювання тверджень; називає елементи математичних об'єктів; формулює деякі властивості математичних об'єктів; виконує за зразком завдання обов'язкового рівня
	5	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій прикладами із пояснень вчителя або підручника; розв'язує завдання обов'язкового рівня за відомими алгоритмами з частковим поясненням
	6	Абітурієнт ілюструє означення математичних понять, формулювань теорем і правил виконання математичних дій власними прикладами; самостійно розв'язує завдання обов'язкового рівня з достатнім поясненням; записує математичний вираз, формулу за словесним формулюванням і навпаки

III. Достатній	7	Абітурієнт застосовує означення математичних понять та їх властивостей для розв'язання завдань у знайомих ситуаціях; знає залежності між елементами математичних об'єктів; самостійно виправляє вказані йому помилки; розв'язує завдання, передбачені програмою, без достатніх пояснень
	8	Абітурієнт володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням; частково аргументує математичні міркування й розв'язування завдань
	9	Абітурієнт вільно володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; самостійно виконує завдання в знайомих ситуаціях з достатнім поясненням; виправляє допущені помилки; повністю аргументує обґрунтування математичних тверджень; розв'язує завдання з достатнім поясненням
V. Високий	0	1 Знання, вміння й навички абітурієнта повністю відповідають вимогам програми, зокрема: абітурієнт усвідомлює нові для нього математичні факти, ідеї, вміє доводити передбачені програмою математичні твердження з достатнім обґрунтуванням; розв'язує завдання з повним поясненням і обґрунтуванням
	1	1 Абітурієнт вільно і правильно висловлює відповідні математичні міркування, переконливо аргументує їх; використовує набуті знання і вміння в незнайомих для нього ситуаціях; знає, передбачені програмою, основні методи розв'язання завдання і вміє їх застосовувати з необхідним обґрунтуванням
	2	1 Абітурієнт виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способу розв'язання математичної проблеми; вміє узагальнювати й систематизувати набуті знання; здатний до розв'язування нестандартних задач і вправ

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З МАТЕМАТИКИ

Оцінювання знань абітурієнтів з математики проводиться під час співбесіди, що проводиться в тестовій формі. Оцінювання здійснюється за 12-ти бальною шкалою. На виконання тестових завдань абітурієнту відводиться 20 хв.

Лист співбесіди містить 12 тестових завдань закритої форми з вибором однієї правильної відповіді. Для кожного тестового завдання з вибором відповіді подано чотири варіанти відповідей, з яких тільки один правильний. Завдання з вибором відповіді вважається виконаним правильно, якщо абітурієнт вказав літеру, що є правильним варіантом відповіді. При цьому абітурієнт не повинен наводити будь-які міркування, що пояснюють його вибір. Правильне розв'язання кожного завдання 1.1.-1.12 оцінюється одним балом. Кількість набраних балів відповідає оцінці за 12-ти бальною шкалою оцінювання.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні підручники та навчальні посібники:

29. Алгебра і початки аналізу : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень / А. Г. Мерзляк, Д. А. Номіровський, В. Б. Полонський, М. С. Якір. — Х. : Гімназія, 2010. — 352 с. : іл. (1 - 111 ст.)
30. Є. П. Нелін. Алгебра і початки аналізу : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів: академ. рівень. — Х. : Гімназія, 2010. — 416 с. : іл.
31. Алгебра. 11 клас : підруч. для загальноосвіт. навчальн. закладів : академ. рівень, проф. рівень / А.Г.Мерзляк, Д.А.Номіровський, В.Б.Полонський, М.С.Якір. — Х. : Гімназія, 2011. — 431 с. : іл.
32. Алгебра. 11 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закладів : академ. рівень, проф. рівень / Є. П. Нелін, О. Є. Долгова. — Х. : Гімназія, 2011. — 448 с. : іл.
33. Геометрія : підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл.: академічний рівень / М. І. Бурда, Н. А. Тарасенкова. - К. Зодіак-ЕКО, 2010. - 176 с.: іл.
34. Геометрія : 10 кл. : академ. рівень : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / О.Я.Білянiна, Г.І.Білянiн, В.О.Швець. - К.: Генеза, 2010. - 256 с : іл.
35. Геометрія. 10 клас. Академічний рівень: Підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / А. П. Єршова, В. В. Голобородько, О. Ф. Крижановський, С. В. Єршов. — Х.: Вид-во «Ранок»,2010. — 240 с: іл.
36. Геометрія : дворівн. підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закладів: академ. і профільн. рівні / Є. П. Нелін. — Х. : Гімназія, 2010.— 240 с. : іл.
37. Геометрія: 11 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл.: академ. рівень, профіл. рівень / Г.П.Бевз, В.Г.Бевз, Н.Г.Владімірова, В.М.Владіміров. (К. : Генеза, 2011. -336 с.: іл. - Бібліогр.: с. 310.
38. Геометрія : 11 кл. : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. : академ. рівень, профіл. рівень / Г.В.Апостолова; упорядкування завдань: Ліпчевського Л.В. [та ін.]. (К. : Генеза, 2011. - 304 с. : іл.)
39. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенько А.К. Математика (підручник для студентів ВНЗ I-II р.а. технічних спеціальностей) – К.: Вища школа, 2001
40. Лейфура В.М. та інші. Математика (підручник для підготовки молодших спеціалістів економічних спеціальностей) – К.: Техніка, 2003

41. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенько А.К. Дидактичні матеріали з математики (навчальний посібник для студентів ВНЗ I-II р.а.) – К.: Вища школа, 2001
42. Бурда М.І., Дубинчук О.С., Мальований Ю.І. Математика (підручник для навчальних закладів освіти гуманітарного профілю), 10-11 кл. – К.: Освіта, 2001
43. Бурда М.І. Математика, 10-11 кл. – К.: Освіта, 2005
44. Бевз Г.П. Алгебра і початки аналізу (підручник для шкіл, ліцеїв, гімназій гуманітарного напрямку), 10-11 кл. – К.: ТОВ «Бліц», 2005
45. Шкіль М.І., Слєпкань З.І., Дубинчук О.С. Алгебра і початки аналізу (підручник), 10-11 кл. – К.: Зодіак – ЕКО, 2002.
46. Бевз Г.П. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10-11 класу загальноосвітніх навчальних закладів – К.: Освіта, 2005
47. Погорєлов О.В. Геометрія: Планіметрія: Підруч. для 10-11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів – К.: Школяр, 2004, Освіта, 2001
48. Бевз Г.П. та інші. Геометрія: Підручник для шкіл з поглибленим вивченням математики), 10-11 кл. – К.: Освіта, 2000, 2005
49. Шкіль М.І, Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 10 кл. з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2005
50. Шкіль М.І, Колесник Т.В., Хмара Т.М. Алгебра і початки аналізу: Підручник для 11 кл. з поглибленим вивченням математики в середніх закладах освіти. – К.: Освіта, 2005
51. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. Алгебра та початки аналізу. За ред. Слєпкань З.І. 11 кл. – Х.: Гімназія, 2005
52. Збірник завдань для державної підсумкової атестації з математики. Геометрія. За ред. Слєпкань З.І. 11 кл. – Х.: Гімназія, 2005
53. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенько А.К. Геометрія (підручник для шкіл (класів) технічного профілю), 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004
54. Афанасьєва О.М., Бродський Я.С., Павлов О.Л., Сліпенько А.К. Алгебра і початки аналізу (підручник), 10, 11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
55. Тадеєв В.О. Геометрія (підручник). 10, 11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
56. Бевз Г.П. та інші. Геометрія: Підручник для 10 – 11 кл. загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Вежа, 2004

Додаткові підручники та посібники:

19. Слєпкань З.І., Грохольська А.В. Збірник задач з алгебри і початків аналізу, 10-11 кл. – К.: Підручники і посібники, 2003
20. Бродський Я.С., Павлов О.Л. Математика. Тести для самостійної роботи та контролю знань, 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003

21. Афанасьєва О.М. та інші. Дидактичний матеріал з геометрії, 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003
22. Прокопенко Н.С., Мерзляк А.Г., Полонський В.Б., Якір М.С. Математика. Збірник завдань для тематичного оцінювання знань, 10, 11 кл. – К.: КІМО, 2001
23. Стадник Л.Г., Гальперина А.Р. Варіанти завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. Алгебра. Геометрія. 10 кл. – Х.: Ранок, 2003
24. Стадник Л.Г., Маркова І.С. Варіанти завдань для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. Алгебра. Геометрія. 11 кл. – Х.: Ранок, 2003
25. Роева Т.Г., Хроленко Н.Ф. Алгебра і початки аналізу в таблицях. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2003
26. Бродський Я.С. Тести із стереометрії, 10-11 кл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004
27. Максименко Ю.О. Збірник завдань для підготовки випускників до зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів з математики, 11 кл. – Х.: Торсінг плюс, 2006
28. Богданова Л.Г., Кінащук Н.Л. Зовнішнє оцінювання. Математика. 11 кл. Х.: Гімназія, 2007
29. Хроленко Н.Ф., Леонова С.Ю. Завдання для поточного оцінювання. Алгебра. Книга для вчителя. 10 кл. – К.: Країна мрій, 2003
30. Роева Т.Г. Завдання для поточного оцінювання. Алгебра. Книга для вчителя. 11 кл. – К.: Країна мрій, 2005
31. Роева Т.Г. Завдання для поточного оцінювання. Геометрія. Книга для вчителя. 11 кл. – К.: Країна мрій, 2005
32. Роева Т.Г., Адруг Л.М. Алгебра і початки аналізу. Завдання для тематичного оцінювання. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2007
33. Роева Т.Г., Адруг Л.М. Геометрія Завдання для тематичного оцінювання. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2007
34. Роева Т.Г., Адруг Л.М. Математика. Інтегровний курс. Тематичне оцінювання. 10, 11 кл. – К.: Країна мрій, 2007
35. Лагно В.І., Москаленко О.А. та інші. Математика. Тести, 5-12 кл. – К.: Академія, 2007
36. Захарійченко О.В., Школьній Ю.В. Тестові завдання з математики. – К.: Генеза, 2007

